Masarykova univerzita
Ekonomicko-správní fakulta

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2012

Ludmila SANITRÁKOVÁ

Masarykova univerzita
Ekonomicko-správní fakulta
Studijní obor: Podniková ekonomika a management

ŘÍZENÍ ZPĚTNÝCH TOKŮ V PODNIKU

Reverse flows management in company

Bakalářská práce

Vedoucí bakalářské práce:
Ing. Alena KLAPALOVÁ, Ph.D.

Autor:
Ludmila SANITRÁKOVÁ

Brno, květen 2012

Masarykova univerzita
Ekonomicko-správní fakulta

Katedra podnikového hospodářství
Akademický rok 2011/2012

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Pro: **SANITRÁKOVÁ Ludmila**

Obor: **Podniková ekonomika a management**

Název tématu: **ŘÍZENÍ ZPĚTNÝCH TOKŮ V PODNIKU**

Reverse flows management in company

Rok obhajoby: **2012**

Zásady pro vypracování

Cíl práce:
Cílem práce v teoretické části je vymezení stěžejních teoretických poznatků souvisejících s řízením zpětných toků, jež se týkají řešeného problému práce. Cílem praktické části je analýza vybraného problému konkrétního podniku v problematice zpětných toků a jejich řízení, zhodnocení stávající situace a formulace doporučení pro management na základě zjištěných skutečností.
Postup práce a použité metody:
1. literární rešerše poznatků souvisejících s tématem a řešeným problémem, 2. situační analýza, 3. sumarizace zjištění a návrh opatření. Metody: analýza, syntéza, komparace, metody řízení zpětných toků, metody marketingového výzkumu, resp. metody finanční analýzy v případě potřeby.

Rozsah grafických prací: **(** 25 tabulek a grafů)

Rozsah práce bez příloh: 35 – 45 stran

Seznam odborné literatury:

- BLUMBERG, D. *Introduction to management of reverse logistics and closed loop supply chain prosesses*. 1. vyd. Boca Raton: CRC Press, 2004. 279 s. ISBN 978-1-57444-360-8.
- DE KOSTER, R. - DELFMANN, W. eds. *Supply chain management :European perspectives*. 1.vyd. Copenhagen: Copenhagen Business School Press, 2005. 309 s. ISBN 87-630-0148-9.
- DYCKHOFF, H. - LACKES, R., eds. *Supply chain management and reverse logistics*. 1. vyd. Berlin: Springer, 2004. 426 s. ISBN 978-3-540-40491-0.
- SCHONSLEBEN, P. *Integral logistics management :operations and supply chain management in comprehensive value-added networks*. 1.vyd. Boca Raton: Auerbach Publications, 2007. 1033 s. ISBN 978-1-4200-5194-0.
- ŠKAPA, R. *Reverzní logistika*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2005. 81 s. ISBN 80-210-3848-9.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Alena Klapalová, Ph.D.**

Datum zadání bakalářské práce: **28. 11. 2011**

Termín odevzdání bakalářské práce a vložení do IS je uveden v platném harmonogramu akademického roku.

…..... …......

vedoucí katedry **děkan**

V Brně dne 28. 11. 2011

Anotace

Bakalářská práce „Řízení zpětných toků v podniku“ se zabývá odpadovým hospodářstvím v podniku s důrazem na ekologický aspekt. V teoretické části je uveden přehled problematiky zpětných toků a jeho vývoj, včetně státní politiky životního prostředí a dobrovolných aktivit až po společenskou zodpovědnost firem a vliv stakeholderů na činnost podniků. Praktická část se týká podniku Deza a.s. sídlícím ve Valašském Meziříčí, který se zabývá zpracováním surového dehtu a benzolu. Cílem mé práce je zjistit dopady činnosti podniku na místní komunitu a jaké jsou náklady na jejich odstranění. Součástí tohoto cíle je také zjistit jaká je efektivita komunikace mezi podnikem a touto komunitou a navrhnout případná opatření pro zlepšení.

Annotation

This thessis „Management of reverse flows in Company“ deals with waste management of the chosen firm with an emphasis on ecological aspect. In theoretical part provides an overview of the problem of reverse flows and its development, including the State Environmental Policy and voluntary activities to corporate social responsibility and influence of stakeholders on activities of enterprises. The practical concerns of business Deza a.s. residing in Valašské Meziříčí, which deals the processing of tar and crude benzol. The goal of the work is to determine impact of business on the local community and what are the costs of removal. The part of this objectives is also to find out what is the effectiveness of communication between the business and this community and suggest possible measures for improvement.

Klíčová slova:
reverzní logistika, odpadové hospodářství, tlak stakeholderů, společenská zodpovědnost firem, životní prostředí

Key words:
reverse logistics, waste management, pressure stakeholders, corporate social responsibility, environment

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „ Řízení zpětných toků v podniku vypracovala samostatně pod vedením Ing. Aleny Klapalové Ph. D. a uvedla v seznamu literatury všechny použité literární a jiné odborné zdroje v souladu s právními předpisy, vnitřními předpisy Masarykovy univerzity a vnitřními akty řízení Masarykovy university a Ekonomicko-správní fakulty MU.

V Brně 14. května 2012

….....
vlastnoruční podpis autora

Poděkování
Zde bych ráda poděkovala paní Ing. Aleně Klapalové za pomoc a vedení mé bakalářské práce, za její čas trpělivost, kterou se mnou měla. Rovněž děkuji společnosti Deza a.s. za poskytnutí interních materiálů a umožnění přístupu do podniku, zejména panu Ing. Marku Cimalovi, za jeho pomoc.

Obsah

ÚVOD.....10
1 REVERZNÍ LOGISTIKA.....**11**
1.1 Historie reverzní logistiky.....11
1.2 Definice reverzní logistiky.....12
1.3 Užší pojetí zpětných toků.....12
1.4 Členění zpětných toků.....12
1.4.1 Členění dle původce.....*12*
1.4.2 Členění dle typu produktů.....*12*

2 DALŠÍ ASPEKTY REVERZNÍ LOGISTIKY.....**14**
2.1 Green logistics.....14
2.1.1 Definice green logistics.....*14*
2.2 Společenská zodpovědnost firem a zpětné toky.....14
2.2.1 Definice společenské zodpovědnosti podniků.....*15*
2.2.2 Druhy motivace vedoucí ke společensky zodpovědnému chování.....*16*
2.3 Environmentální politika a udržitelný rozvoj.....17
2.3.1 Rozdělení nákladů z hlediska environmentálního účetnictví.....*17*

3 STÁTNÍ POLITIKA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ.....**19**
3.1 Administrativní nástroje.....19
3.1.1 Integrovaná prevence a registr znečištění.....*19*
3.1.2 Posuzování vlivu na životní prostředí.....*19*
3.2 Ekonomické nástroje.....20
3.2.1 Nástroje pro internalizaci externalit.....*20*
3.2.2 Příspěvky k nákladům na omezení znečištění.....*20*
3.3 Dobrovolné nástroje.....20
3.3.1 Ekoznačení.....*20*
3.3.2 Čistší produkce.....*20*
3.3.3 EMAS.....*21*
3.3.4 Další dobrovolné nástroje.....*21*
3.4 Informační nástroje.....22
3.5 Organizační a institucionální nástroje.....22

4 POVINNOSTI PODNIKŮ V OBLASTI EKOLOGIE.....**24**
4.1 Chemické látky a přípravky.....24
4.1.1 Přímo uplatnitelné předpisy EU.....*24*
4.2 Integrovaná prevence a registr znečištění.....24
4.3 Nakládání s odpady.....25
4.3.1 Přímo uplatnitelné předpisy EU.....*25*
4.4 Ochrana a využití vod.....26
4.5 Ochrana ovzduší.....26
4.5.1 Přímo uplatnitelné předpisy EU.....*26*
4.6 Nakládání s obaly.....27

5 SYSTÉM ENVIROMENTÁLNÍHO MANAGEMENTU.....**28**

5.1 České GMS – ISO 14001 28
5.1.1 Složení normy *28*
5.1.2 Důvody pro zavedení normy *28*
5.2 EMAS 29
5.3 INTEGROVANÁ A PREVENČNÍ OCHRANA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ 29
5.3.1 Principy prevenční ochrany životního prostředí *29*
5.4 Předcházení vzniku znečištění a odpadů 30
5.5 Zhodnocování vzniklých odpadů 30
5.6 Sociální dopady čistší produkce 30
6 REVERZNÍ LOGISTIKA A TLAK STAKEHOLDERŮ 32
6.1 Druhy stakeholderů 32
7 ZÁKLADNÍ VÝZKUMNÁ OTÁZKA, HYPOTÉZY A TECHNIKY ŘEŠENÍ 35
7.1 Základní výzkumná otázka 35
7.1.1 Dílčí výzkumné otázky *35*
7.2 Techniky zjišťování 36
7.3 Profil společnosti Deza a.s. 36
7.3.1 Organizační struktura *37*
7.3.2 Produkty společnosti *37*
7.4 Charakteristika zpětných toků v podniku 38
7.4.1 Nebezpečné odpady *38*
7.4.2 Okruhy pro chemické výroby *39*
7.4.3 Okruhy pro provoz energetika *39*
7.4.4 Okruhy pro provoz Organic *39*
7.4.5 Ostatní odpady *39*
7.5 Nakládání s odpady 40
7.5.1 Plán odpadového hospodářství *40*
7.5.2 Nakládání s nebezpečnými odpady *40*
7.5.3 Předcházení vzniku odpadů v podniku *41*
7.5.4 Environmentální řízení podniku *41*
7.5.5 Výnosy podniku *42*
7.6 Druhy produkovaného znečištění v podniku 43
7.6.1 Emise *43*
7.6.2 Povrchové vody *44*
7.6.3 Integrovaná prevence *44*
7.6.4 Obaly *44*
7.7 Poplatky za produkci znečištění 44
7.7.1 Emise do ovzduší *44*
7.7.2 Znečištění povrchových vod *45*
7.7.3 Skládkování *45*
7.7.4 Náhrady škod *45*
7.8 Zavádění ISO 14001 v podniku 46
8 VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ 47
8.1 Druhy stakeholderů pro podnik Deza a.s. 47
8.1.1 Složení subjektů v souvislosti s Dezou *48*
8.2 Postup při dotazníkového šetření názorů obyvatelstva 48

8.3 Vyhodnocení dotazníkového výzkumu....48
8.4 Dotazování místní samosprávy....56
8.5 Navrhovaná opatření....56
9 ZÁVĚR....59
Seznam použité literatury....62
Seznam tabulek....65
Seznam grafů....65
Seznam příloh....65

ÚVOD

Vývoj v oblasti ochrany životního prostředí je dnes v popředí zájmu všech vyspělých zemí světa, stejně jako jejich obyvatel. I když se reverzní logistika v jejích počátcích v 70. letech minulého století v USA, zaměřovala jen na oblast reklamací a zásob ve skladech podniků, její vývoj se nyní ubírá směrem k ochraně životního prostředí. Výzkumy ukazují, že mnoho obyvatel dává přednost při svém výběru výrobkům, které šetří životní prostředí.

Reverzní logistika řeší problematiku odpadů produkovaných podniky a zaměřuje se nejen na recyklace a efektivnost výroby, ale také na environmentální aspekt. Tato část zpětných toků prochází postupným vývojem k ekologicky šetrnějším technologiím, zaváděným v podnicích.

Vzniklo mnoho různých dobrovolných aktivit, jako například systémy environmentálního managementu, čistá produkce, ekolabeling apod., které podniky dobrovolně zavádí, aby obstály v konkurenčním prostředí a využily konkurenční výhody, kterou jim ekologické aktivity přinášejí a tím dosáhly ekonomického růstu.
Podniky jsou však k tomuto jednání nuceny tlaky stakeholderů, kteří mají různé zájmy. Mezi tyto zájmové skupiny patří mimo jiné stát a místní komunity, zaměstnanci, zákazníci atp.
Nutí podniky ať již přímo či nepřímo k zavádění šetrnějších technologií ve výrobě a zpracovatelském průmyslu, dokonce i podniky služeb se chtějí před svými zákazníky prezentovat jako ekologicky šetrný podnik.
Pro efektivnost jejich snah na ochranu životního prostředí musí znát mimo jiné i dopady své činnosti na okolí, kde působí. A právě tímto problémem se zabývá tato práce.

Cíl práce
Cílem mé bakalářské práce je zjistit, zda existují náklady, které vznikají obyvatelům, kteří žijí v okolí podniku Deza a.s., a jež souvisí s jeho činností. Zároveň se zaměřím i na efektivitu dialogu mezi podnikem a místní komunitou z hlediska vnímání jeho aktivit směřujících k ochraně životního prostředí a trvale udržitelného rozvoje. Zjišťování bude probíhat pomocí dotazníkového šetření a rozhovory se zástupci místních samospráv.
Z analýzy vyvodím závěry a pokusím se navrhnout opatření k nápravě, pokud budou nalezena.

Teoretická část

1. REVERZNÍ LOGISTIKA

1.1. Historie reverzní logistiky

Pojem reverzní logistika neboli logistika zpětných toků se začal objevovat v literatuře v 70. letech 20. stol. v souvislosti s řízením distribuce produktů v USA. Zpětné toky byly v podniku původně zaměřeny tam, kde existuje nějaká hodnota, která může být v rámci podniku znovu využita.[1] Vzhledem k dalšímu vývoji souvisejícím s rostoucím významem ochrany přírody a trvale udržitelného rozvoje a také v souvislosti s omezeností přírodních zdrojů nejprve v amerických zemích a následně i zemích EU se do popředí zájmu v oblasti problematiky reverzní logistiky dostává i ekologický aspekt tvz. Zelená logistika a Environmentální logistika (Green logistics a Environmental logistics). Díky zájmu veřejnosti a různých mezinárodních zájmových skupin se začala postupně měnit i legislativa jednotlivých zemí tak, aby usměrňovala negativní dopady činnosti člověka, zejména vlivu činnosti podniků na životní prostředí.[2] Tato legislativa se mimo jiné zaměřuje na minimalizaci zpětných toků, možnosti opětovného zpracování, odstraňování jejich negativních následků nebo na některé prvky řízení zpětných toků.
V současné době existuje celá řada nástrojů v podobě nařízení, zákonů, národních i mezinárodních programů, stimulujících a regulujících činnosti podniků. Zároveň i podniky samy dobrovolně zavádějí různá opatření pro ochranu prostředí a udržitelný rozvoj, protože tím získávají určitou tržní výhodu u zákazníků oproti konkurenci.[3]

Řízení zpětných toků je součástí řízení dodavatelských řetězců (Supply Chain Management). Způsob řízení zpětných toků závisí na druhu činnosti v podniku. Ke zpětným tokům dochází nejen uvnitř podniku ale také mezi podniky navzájem a mezi podniky, zákazníky a dodavateli a tím reverzní logistika ovlivňuje jako součást strategie podniku míru dosažení zisku. V literatuře převažovaly dva proudy. Část, zejména amerických autorů si všímala výhradně reklamací, neprodaných zásob a podobně. Druhá strana se zaměřovala na recyklace komunálního a průmyslového odpadu, tedy ekologický aspekt (legislativa, nátlakové skupiny)[4].

Na počátku 90. let se reverzní logistika zaměřovala v podniku na snižování nákladů souvisejících s výrobou, respektive vyřizování reklamací a další aspekty včetně ekologického byl opomíjen. Postupně se díky počínajícímu celosvětovému trendu v ochraně životního prostředí a v rámci trvale udržitelného rozvoje ekologie ve stále větší míře zapojuje do systému podniku. Řízení zpětných toků v podniku je poměrně nový pojem v naší literatuře, proto neexistuje mnoho českých zdrojů a definicí o této problematice.[5]

---

1 De BRITO, M. P., DEKKER, R. *A framework for reverse logistics*. Econometric Institute Report EI , 2003. 29 s. ERS-2003-045-LIS.

2 LAMBERT, D. M., STOCK, J. R., ELLRAM, L. M., *Logistika.* 1. vyd. Praha : Computer Press, 2000. 589 s. s. 574 – 575. ISBN 80-7226-221-1.

3 KOUBSKÁ, K., HRALOVÁ, E., Společensky odpovědné podnikání jako trend a příležitost. *Centrum inovací a rozvoje* [online]. 2006, Z[cit. 2012-03-08]. Dostupný na WWW: <http://cir.cz/prirucka-csr/482649/1985622>.

4 ŠKAPA, R. *Reverzní logistika*. 1. vyd. Brno : Masarykova univerzita, 2005. 82 s. ISBN 80-210-3848-9.

5 ŠKAPA, R., KLAPALOVÁ, A. *Řízení pětných toků*.1. vyd. Brno : Masarykova univerzita, 2011. 105 s. ISBN 978-80-210-5691-6.

1.2 Definice zpětných toků

Definice reverzní logistiky dle Škapy zní: *Hlavní náplní reverzní logistiky v obecné rovině je sběr, třídění, demontáž a zpracování použitých výrobků, součástek, vedlejších produktů, nadbytečných zásob a obalového materiálu, kde hlavním cílem je zajistit jejich nové využití, nebo materiálové zhodnocení způsobem, který je šetrný k životnímu prostředí a ekonomicky zajímavý.*[6]
Můžeme tedy říci, že reverzní logistika v podniku má několik způsobů využití v podnikovém procesu. Další definici uvádí Lembke jako: *Proces plánování, implementace a efektivní kontrolu, efektivnosti nákladových toků surovin, zpracovávaného materiálu, dokončených výrobků a souvisejících informací z bodu spotřeby do bodu původu za účelem znovuzískání hodnoty či řádné likvidace.*[7]

1.3 Užší pojetí zpětných toků

Na reverzní logistiku můžeme nahlížet z pohledu ekonomického prospěchu, jako na možnost zlepšit finanční situaci podniku u problematiky vráceného nebo neprodejného zboží nebo z pohledu ochrany životního prostředí. Toto druhé hledisko stále více získává na aktuálnosti, i proto, že je podporováno ve stále větší míře i legislativou jednotlivých států a Evropské unie a týká se zejména minimalizaci odpadů při výrobě. Třetí pohled souvisí s použitím částí starých výrobků na opravy a pro další využití v podniku.[8]
Zpětná logistika také řeší problematiku odpadů vznikajících při činnosti podniku, jež nelze dále nijak využít a proto je nutno je zlikvidovat např. spalováním nebo odvozem na skládku.
S problematikou řešení odpadů a také problémem trvale udržitelného rozvoje úzce souvisí i nové trendy ve vývoji reverzní logistiky.[9]

1.4 Členění zpětných toků

Zpětné toky můžeme rozdělit dle:

1.4.1 Členění dle původce:

- *výrobce* – reklamace, zmetky, nadbytek surovin, vedlejší produkty a zbytky z výroby
- *distributora* – nadbytečné zásoby, neprodejné produkty, chybné dodávky, reklamace, obaly a vadné produkty stahované z trhu
- *zákazníka* – reklamace, výrobky na konci životního cyklu, vrácené produkty z důvodu nezájmu nebo nevyhovění požadavkům, výrobky na konci doby používání, nadbytečné zásoby apod.

1.4.2 Členění dle typu produktů

- obsahem zpětných toků jsou suroviny, stavební hmoty, materiály, oleje, obaly, součástky, chemikálie, díly, distribuční zařízení, stroje a zařízení, dopravní prostředky

6 ŠKAPA, R. *Reverzní logistika*. 1. vyd. Brno : Masarykova univerzita, 2005. 82 s. ISBN 80-210-3848-9
7 ROGERS, D.S., TIBBEN-LEMBKE, R. S. *Going backwards: reverse logistics Trends and Practises*. Reno : University of Nevada, 1998. 281 s., s. 17. [cit. 15. 4. 2012]. Dostupný na WWW: <http:www.rlec.org/reverse.pdf>.
8 ŠKAPA, R. *Reverzní logistika*. 1. vyd. Brno : Masarykova univerzita, 2005. 82 s. ISBN 80-210-3848-9.
9 ŠKAPA, R. *Reverzní logistika*. 1. vyd. Brno : Masarykova univerzita, 2005. 82 s. ISBN 80-210-3848-9.

a další spotřebitelské produkty[10]

Dle Škapy, Klapalové (2011) *zpětné toky zahrnují také reklamace služeb, odpady, rostliny apod. a zároveň považují za součást řízení zpětných toků i odpadové hospodářství (odpadový management) a tvz. zelenou logistiku (Green logistics).*[11]

10 DE BRITO, M.P. Managing reverse logistics or reversing logistics management. Erasmus Universteit Rotterdam. *ERIM Ph.D. Series Research in Management*, 2003. roč.35.

11 ŠKAPA, R., KLAPALOVÁ, A. *Řízení zpětných toků*.1. Vyd. Brno : Masarykova univerzita, 2011. 105 s. ISBN 978-80-210-5691-6.

2 DALŠÍ ASPEKTY REVERZNÍ LOGISTIKY

2.1 Green logistics

Současným trendem se stává ve stále více v očích veřejnosti a různých mezinárodních organizací tvz. zelená logistika (Green logistics), jako specifický úhel pohledu na reverzní logistiku. Zelená logistika se zaměřuje na nakládání s odpady, balení, dopravu a manipulaci s materiálem tak, aby v co nejméně zatěžovala životní prostředí. Zatímco hlavním cílem reverzní logistiky bylo snížit co nejvíce náklady spojené s vráceným zbožím, tudíž finanční aspekt, u zelené logistiky je to zpravidla naopak. Zde podnik bývá nucen investovat finanční prostředky do nových technologií šetrnějších k životnímu prostředí, zavádět různá opatření pro větší bezpečnost výroby apod. a tím v krátkodobém horizontu zvyšuje své náklady.[12]
Předmětem zelené logistiky nejsou pouze zpětné toky, ale v rámci ní se hledají a zavádějí různé způsoby, jak v rámci procesů a prostředků zohlednit zájmy životního prostředí. Trvale udržitelné koncepty pro zelenou logistiku se tedy zaměřují nejen na ekonomická, ale i ekologická a sociální hlediska.[13]

2.1.1 Definice Green logistics

Dle Škapy *Green logistics studuje a minimalizuje dopady logistiky na životní prostředí, např. měří vlivy konkrétních druhů dopravy na životní prostředí, snaží se snížit energetickou a materiálovou náročnost různých logistických činností, má vazbu na certifikaci dle norem ISO* [14]

Tlak na společensky zodpovědné chování podniků stále sílí a vzniká celá řada opatření v rámci jednotlivých zemí, Evropské unie a mezinárodních organizací, související s globálním oteplováním. Můžeme připomenout Úmluvu o klimatické změně (Rio de Janeiro 1992), zejména prováděcí protokol (Japonsko – Kjóto 1997) nebo aktivity Evropské unie Zelená kniha a Bílá kniha (Green Paper 1993, White Paper 2000).[15]

2.2 Společenská zodpovědnost firem a zpětné toky

Společenská odpovědnost podniků (Corporate Social Responsibility - CSR) není v oblasti slaďování veřejných zájmů se soukromými aktivitami podniku novinkou. Zejména velké nadnárodní společnosti sledují a řídí dopady své činnosti na zdraví lidí, zaměstnanců a ochranu životního prostředí již několik desítek let.
Z počátku se jednalo o firmy z kontroverzních oblastí výroby tabáku, farmacie, chemické výroby apod.[16] V současnosti je společenská zodpovědnost firem součástí tvorby image téměř každého podniku jakožto společnosti, která se stará o negativní dopady své činnosti a usiluje o to, aby byla vnímána veřejností v tomto ohledu kladně např. Článek Logistics and Social Sustainability.

---

12 LAMBERT,D.M.,STOCK,J.R.,ELLRAM,L.M. *Logistika.* přel.Nevrlá E. 1. vyd. Praha : Computer Press, 2006. 589 s. ISBN 80-251-0504-0. str. 35.

13 LOGISTICS CLUSTER, [online], [cit. 2012-04-28], Dostupný na WWW: <http://log.logcluster.org/operational-environment/green-logistics/index.html>.

14 ŠKAPA, R. *Reverzní logistika*. 1. vyd. Brno :Masarykova univerzita, 2005. 82 s. ISBN 80-210-3848-9.

15 DAMOHORSKÝ, M. O dobrých a špatných zprávách v ochraně životního prostředí. *České právo životního prostředí*, 2004. č.2, s. 3.

16 KOUBSKÁ, K., HRALOVÁ, E., Společensky odpovědné podnikání jako trend a příležitost. *Centrum inovací a rozvoje* [online]. 2006, Z[cit. 2012-03-08]. Dostupný na WWW: <http://cir.cz/prirucka-csr/482649/1985622>.

2.2.1 Definice společenské zodpovědnosti podniků

Společenská zodpovědnost v podnikání (Corporate Socila Responsibility) je dobrovolný přístup organizací a podniků k otázkám stavu společenského prostředí, včetně životního prostředí a udržitelného rozvoje.[17] Projevy společensky zodpovědného chování můžeme rozdělit do tří skupin, i když v tomto přehledu není uveden zdaleka každý druh chování, poněvadž je celá řada způsobů, jak podniky přistupují k tomuto tématu. Důvodem je, že společensky odpovědné chování je dobrovolné a upravováno je zejména v rámci různých mezinárodních iniciativ a institucí. Přehled třech oblastí společenské zodpovědnosti uvádí následující tabulka:

Tabulka č. 1: Oblasti konceptu společenské zodpovědnosti

Ekonomická témata	***Sociální témata***	***Environmentální témata***
Risk management	*Ekonomický rozvoj*	*Ekologicky šetrné výrobky*
Podíl na trhu	*Lidská práva*	*Biodiverzita*
Reputace	*Pracovní podmínky*	
Autorská práva	*Diverzita*	
Ekoefektivita	*Odpovědný marketing*	
Dodavatelský řetězec	*Klimatické změny*	

*Pramen: (*www.cir.cz *)*

Tyto tři oblasti se navzájem ovlivňují a prolínají. Mají přímý vliv na zainteresované subjekty (stakeholders), kterými jsou společnost, zaměstnanci, investoři, zákazníci, dodavatelé, dotčená komunita, vláda i budoucí generace a také životní prostředí.[18]
Firmy, které podnikají v souladu s principy udržitelného rozvoje, se zaměřují primárně na dlouhodobé cíle, nikoli na krátkodobé zisky, protože zavádění nových způsobů výroby a nových technologií je nejen finančně, ale i časově náročné, zejména proto, že si tyto podniky chtějí udržet postavení na trhu, popřípadě získat větší tržní podíl, získat výhodu nad konkurencí apod.[19]

17 KOUBSKÁ, K., HRALOVÁ, E., Společensky odpovědné podnikání jako trend a příležitost. *Centrum inovací a rozvoje* [online]. 2006 [cit. 08.03. 2012] Dostupný na WWW: <http://cir.cz/prirucka-csr/482649/1985622>.

18 MOHR, L, A. WEBB, D.J. *The effects of corporate social responsibility and price on consumer responses.* The journal of Consumer Affairs 39(1). 2005. s. 121-147.

19 KUNZ, Vilém., *Společenská odpovědnost firem*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2012. ISBN 978-80-247-3983-0. s. 20-29.

Tabulka č. 2: Příklady témat v jednotlivých oblastech společenské zodpovědnosti

Environmentální	***Sociální***	***Ekonomická***
Materiálová spotřeba	*Zdraví a bezpečnost práce*	*Řízení firmy*
Spotřeba vody	*Rozmanitost práce*	*Ekonomická výkonnost*
Spotřeba energie	*Pracovní podmínky*	*Investiční politika*
Zábor půdy	*Soulad pracovního a osobního života*	*Politické působení a lobbing*
Emise a odpady	*Vzdělávání a profesní růst*	*Státní podpora*
Hluk	*Dětská práce*	*Střety zájmů*
Biologická rozmanitost	*Bezpečnost a zdraví spotřebitelů*	*Odměňování managementu a zaměstnanců*
Doprava	*Firemní filantropie*	*Korupce a úplatkářství*
	Dopad na místní komunitu	*Ochrana autorských práv*
		Odvody daní

*Pramen: (*www.cir.cz*)*

Je celá řada dalších témat a každá společnost si je volí dle svých priorit. Ke společensky zodpovědnému chování vede podnik zejména snaha udržet si stálé zaměstnance, úspory spojené s nižší spotřebou, osobní hrdost a uspokojení a také investoři.[20]

2.2.2 Druhy motivace vedoucí ke společensky odpovědnému chování

Společensky zodpovědné chování podniků je ovlivňováno různými faktory, jimiž jsou tyto podniky ve větší či menší míře donuceny chovat se zodpovědně k okolí.
Mezi hlavní druhy motivace podniků patří:

- morální motivace
- motivace vyvolaná externími okolnostmi

Externí motivací můžeme nazvat nejen předcházení známým rizikům, mající vážné důsledky na stabilitu firmy v podobě nedodržování zákonných norem, nebo ceny surovin na trhu ale také příležitosti a konkurenční výhody spojené s CSR. Příkladem může být spotřebiteli stále častěji preferované zboží s ekologickou značkou. V české republice existuje Národní program označování výrobků ochrannou známkou „ ekologicky šetrný výrobek.“[21]

Firmy mohou využít produkty oceněné ekoznačkou při marketingu a spotřebitelé jako vodítko při nákupu zboží a služeb. V současnosti Ekoznačku EU nebo Ekologicky šetrný výrobek používá pro své produkty přes 100 českých i zahraničních firem a jejich počet narůstá.[22]

---

20 KUNZ, VILÉM., *Společenská odpovědnost firem*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2012. ISBN 978-80-247-3983-0. s. 28-29.

21 KOUBSKÁ, K., HRALOVÁ, E., Společensky odpovědné podnikání jako trend a příležitost. *Centrum inovací a rozvoje* [online]. 2006 [cit. 2012-03-08]. Dostupný na WWW: <http://cir.cz/prirucka-csr/482649/1985622> .

22 *Cenia : česká informační agentura životního prostředí* [online]. 2012 [cit. 2012-03-08]. Dostupný na WWW: <http://cenia.cz/_C12571B20041E945.nsf/Spid/MZPMSFGRIOAW>.

Stejnou popularitu si získává tvz, „zelený marketing“(green marketing).
Jiným druhem externí motivace je tlak ze strany různých zainteresovaných subjektů (stakeholders), kteří mají nějaká očekávání a požadavky. Kupříkladu požadavky hlavního odběratele jsou klíčovou informací pro každého podnikatele a jejich nerespektování či neplnění má na podnik zásadní dopad. Tímto jsou podniky nuceny se chovat společensky zodpovědně.
Za stakeholdery považujeme jednotlivce či právnické osoby, které mají přímý zájem na chodu a výkonnosti podnikatelského subjektu, např. partneři, dodavatelé, akcionáři, místní úřady, neziskové organizace apod.[23]
Je jisté, že vývoj od 90. let 20. století pokročil od jednostranných opatření na ochranu životního prostředí, jako je omezení vzniku odpadů a čistší produkce (uplatnitelný mimojiné i v rámci ISO 14000), ecodesign,
bezpečnost práce, zelené domy až ke společenské zodpovědnosti firem (CSR)[24].

2.3 Environmentální politika a udržitelný rozvoj

Jak již bylo zmíněno v úvodu, vývoj ochrany životního prostředí dospěl do etapy, kdy podniky jsou nuceny přizpůsobovat svou činnost ochraně životního prostředí částečně díky platné legislativě a zčásti díky tlaku veřejného mínění. Jsou nuceny řešit environmentální problémy, související s jejich činností.
Hlavními příčinami environmentálních problémů současnosti jsou:

- stále se zvyšující se nároky na uspokojování lidských potřeb
- růst lidské populace[25]

Podniky vyrábějící zboží, dostupné na trzích, mají určité náklady související s výrobou, částečně obsahující i environmentální náklady. Tyto náklady lze z části snadno vyčíslit, jelikož jsou součástí vlastních nákladů produktu, ale také zde jsou externí náklady, které nelze zcela přesně stanovit, protože jsou těžko specifikovatelné a lze je jen těžko vyčíslit. Manažeři jsou si těchto nákladů vědomi, ale neexistuje vhodný způsob, jak tyto náklady metodicky vyhodnotit. I když environmentální účetnictví je složité, není to zdaleka exaktní věda, nicméně existuje i zde snaha rozdělit tyto náklady do několika přehledných kategorií.[26]

2.3.1 Rozdělení nákladů z hlediska environmentálního účetnictví

- *interní náklady (internal costs)* jsou dobře identifikovatelné a týkají se vstupů, jako jsou materiál, práce.

- *náklady na dodržování předpisů (compliance costs)* mají souvislost s řadou výdajů, které nevstupují do výstupu, ale jsou spojeny s regulatorním rámcem. Souvisí s problematikou životního prostředí, jako jsou například emisní normy, které podnik musí dodržovat. Jejich dodržování je kontrolováno a jejich zavedení přináší i možné výhody v podobě různých dotací, nižšího pojistného či úlevy na daních.

---

23 KOUBSKÁ, K., HRALOVÁ, E., Společensky odpovědné podnikání jako trend a příležitost. *Centrum inovací a rozvoje* [online]. 2006 [cit. 2012-03-08]. Dostupný na WWW: <http://cir.cz/prirucka-csr/482649/1985622> .

24 *Europa: přehledy právních předpisů EU*. [online] 2012 [cit. 2012-03-08]. Dostupný na WWW: <http://europa.eu/legislation_summaries/environment/sustainable_development/l28168_en.htm>.

25 MEZŘICKÝ, V., *Environmentální politika a udržitelný rozvoj*. 1. vyd. Praha: Portál, 2005. 207 s. ISBN 80-7367-003-8.s. 27.

26 RODRIGUE, J. P., COMTOIS, C., SLACK, B. *The geography of transport systems*. 2. vyd. New York: Routledge, 2009. 352 s. ISBN 978-0-415-48324-7.

- *podmíněné náklady (contingent costs*) závisí na činnosti a odvětví či části dodavatelského řetězce. Například zahrnují nebezpečí nehody při výrobě či distribuci nebezpečných látek. Zde se náklady vyčíslují jako možné riziko (např. pokuty při případné nehodě).

- *image a vztah nákladů, v*ztahy s veřejností v otázkách životního prostředí jsou velmi složité a nákladné. Pro podnik mohou vyvolat negativní důsledky v podobě nižších tržeb u produktu, který je veřejností vnímán negativně z hlediska životního prostředí, anebo naopak pokud je jeho výrobek veřejností vnímán, jako ekologicky přátelský je to pro podnik jednoznačně konkurenční výhoda.

- *externí náklady (external costs)* často souvisí s internalizací různých externalit, vytvořených podniky při jejich činnosti, ovlivňujících společnost, proto se předpokládá, že vychází z vnějšku. Rostoucí produkce hospodářství vede k vyšší úrovni využívání dopravní infrastruktury, likvidace následků havárií nebezpečných látek přináší dodatečné náklady, rostoucí emise znečištění ovzduší zvyšuje náklady na jejich snižování apod. (vlastní překlad).[27]

Náklady podniku na environmentální požadavky souvisí s platnou legislativou, tedy politikou životního prostředí, která je vytvářena na státní úrovni a má dopad na podnikovou ekologii a tím i na řízení zpětných toků v podniku. Této problematice se věnuje následující kapitola.

27 RODRIGUE, J. P., COMTOIS, C., SLACK, B. *The geography of trnasport systems*. 2. vyd. New York: Routledge, 2009. 352 s. ISBN 978-0-415-48324-7.

3 STÁTNÍ POLITIKA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

Státní politika životního prostředí vymezuje základní rámec pro střednědobé a dlouhodobé směřování vývoje environmentálního aspektu udržitelného rozvoje v České republice. Tento zastřešující dokument v oblasti ochrany životního prostředí vláda schválila v roce 2004 a název zní Státní politika životního prostředí ČR 2004-2010 (SPŽP). Hlavním účelem SPŽP je poskytnout vodítko pro různé aktivity na mezinárodní, státní, krajské a místní úrovni. Tyto aktivity mají směřovat k:

- zlepšování kvality životního prostředí.
- uplatnění principů udržitelného rozvoje v souladu s národní a evropskou strategií a další integrací hlediska životního prostředí do sektorových politik
- zvyšování ekonomické efektivnosti a sociální přijatelnosti environmentálních aktivit

SPŽP disponuje nástroji k dosažení stanovených cílů. Tyto nástroje dělí na administrativní, ekonomické, dobrovolné, informační, organizační a institucionální. Zde jsou uvedeny všechny druhy nástrojů, nicméně v dalším textu se budu zabývat pouze nástroji, které mohou mít vztah k podniku.

3.1 Administrativní nástroje

Administrativní nástroje mohou mít formu zákazu, omezení vyplývajícího ze zákona nebo formu rozhodnutí úřadu. Mezi druhy administrativních nástrojů zahrnujeme politické nástroje, zákony, vyhlášky, plány, zákazy, příkazy a mezinárodní smlouvy a dohody. Jedná se zejména o:

- souhlas k provozování zařízení k využívání, odstraňování, sběru nebo výkupu odpadů
- souhlas k nakládání s nebezpečnými odpady
- plán odpadového hospodářství
- zpětný odběr vybraných výrobků
- zákonem stanovené emisní limity pro ochranu ovzduší a jejich dodržování, informování a vedení evidence
- povinnost provozovat zařízení na základě integrovaného povolení
- povinnost ohlašovat prostřednictvím integrovaného registru znečišťování úniky a přenosy znečišťujících látek[28].

Tyto administrativní nástroje mají přímý dopad na podnik Deza.

3.1.1 Integrovaná prevence a registr znečištění

Problematice integrované prevence se budeme věnovat v jiné kapitole.

3.1.2 Posuzování vlivu na životní prostředí (proces EIA, proces SEA)

V rámci procesu EIA jsou posuzovány např. stavby, výrobní haly, komunikace, nově budované provozy i jejich změny, těžby nerostných surovin. Proces SEA posuzuje stejné aspekty na národní, regionální a místní úrovni. Obojí se řídí zákonem č. 100/2001 Sb. o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů.
Posuzování vlivů na životní prostředí SEA zahrnuje zjištění, popis a zhodnocení předpokládaných přímých a nepřímých vlivů provedení i neprovedení koncepce a jejich cílů, a to po celé období jejího předpokládaného provádění. V rámci procesu SEA jsou posuzovány

28 VLČKOVÁ, J., A KOL., *Modely produkčních a odbytových bilancí pro vybrané toky odpadů v komparaci s navržením nástrojového mixu k podpoře prevence vzniku a materiálového využití odpadů.* 1. vyd., Praha : IREAS, institut pro strukturální politiku, o.p.s. 2006. 360 s. ISBN 80-86684-37-6. s. 234-243.

koncepce, které stanoví rámec pro povolení záměrů uvedených v příloze č. 1 již zmíněného zákona, zpracovávané mimo jiné i v oblasti průmyslu a energetiky.[29]

3.2 Ekonomické nástroje

Ekonomické nástroje se řadí do skupiny nepřímých nástrojů působících na producenty znečištění. Lze je rozlišit na:

- nástroje umožňující internalizaci negativních externalit
- příspěvky k nákladům na omezení znečištění

3.2.1 Nástroje pro internalizaci externalit

- poplatky
- daně
- pokuty
- platby za nakoupená obchodovatelná práva na znečištění
- platby jako kompenzace způsobených škod na životním prostředí

3.2.2 Příspěvky k nákladům na omezení znečištění

Původce znečištění může získat prostředky od veřejných institucí, neziskových organizací nebo soukromé sféry. Mohou mít formu:

- dotací
- daňová zvýhodnění nebo odklad daňové povinnosti
- zvýhodněné úvěry nebo záruky za úvěry
- výnosy z prodeje obchodovatelných práv na znečištění
- prostředky od původců znečištění jako kompenzace způsobených škod

3.3 Dobrovolné nástroje

- používání ekoznačení (ekolabeling)
- čistší produkce
- systémy environmentálního řízení podniku (EMAS)
- další dobrovolné nástroje

3.3.1 Ekoznačení

V České republice je používána značka „Ekologicky šetrný výrobek/služba“ a Ekoznačka EU. Cílem ekoznačení je dát najevo pozitivní přístup podniku k ochraně životního prostředí.

3.3.2 Čistší produkce

Jedná se o preventivní strategii pro efektivní využívání vstupních zdrojů.
Definice čistší produkce zní:
Čistší produkce (Cleaner production) je jedním z významných nástrojů dobrovolné ochrany životního prostředí podniku. Termín čistší produkce byl definován UNEP v roce 1990 jako souvislé používání integrované strategie životního prostředí na procesy, výrobky a služby pro

29 *Ministerstvo životního prostředí* [online]. 2012 [cit. 2012- 04-16] Dostupný na WWW : <http://www.mzp.cz/cz/legislativa_eia_sei>.

zvýšení efektivity a snížení rizik pro člověka a životní prostředí.[30]U výrobních procesů se jedná o efektivnější využívání energií a surovin, snížení nebo vyloučení nebezpečných či toxických materiálů a prevenci vzniku odpadu a znečištění u zdroje. U produktů o snížení vlivu na životní prostředí v rámci celého životního cyklu výrobku.

3.3.3 EMAS

Systém environmentálního řízení podniku umožňuje aktivní přístup podniku ke sledování, řízení a postupnému snižování dopadů činností organizace na životní prostředí, který je určen nejen soukromým podnikům, ale také organizacím státní a veřejné správy. EMAS spolu s normami ISO 14001 patří do systému environmentálního managementu (EMS).[31]
Pro zavedení EMS může organizace využít mezinárodní normu ISO 14001 nebo evropský program EMAS(nařízení ES č. 1221/2009). Rozdíl mezi těmito dvěma normami není příliš velký. EMAS využívá normu ISO 14001 jako základ, ke kterému přidává další povinnosti. Hlavními rozdíly jsou povinnost pro EMAS publikovat tzv. prohlášení a registraci (v ČR agentura EMAS při agentuře CENIA), rovněž environmentální přezkum je povinný. Dalším rozdíl spočívá v tom, že EMAS klade stejný důraz na přímé i nepřímé aspekty, kdežto ISO 14001 má nepřímé aspekty uvedeny jen v příloze. Aspekty přímé může podnik přímo řídit, ale nepřímé aspekty podnik neřídí, pouze může ovlivnit dopad na životní prostředí.
Nejdůležitějším výstupem environmentálního přezkumu je tzv. Registr environmentálních aspektů. Tyto aspekty dále dělíme na:
Přímé aspekty:

- emise do ovzduší
- emise do vody
- využívání a kontaminace půdy
- odpady
- využívání přírodních zdrojů a surovin vč. Energie
- hluk, zápach, vibrace
- doprava
- rizika a havárie
- další

Nepřímé aspekty:

- související s výrobky (design, vývoj, balení, přeprava, odstranění, použití)
- investice
- poskytování půjček a pojišťovacích služeb
- složení a výběr poptávaných služeb
- správní a plánovací rozhodnutí
- chování dodavatelů
- další[32]

3.3.4 Další dobrovolné nástroje

Podnik Deza usiluje v roce 2012 o zavedení normy ISO 14001, kde ke splnění environmentálních informačních požadavků normy ISO využije právě Monitoring a

30 *Unep : Organizace spojených národů pro životní prostředí* [online]. [cit. 2012-03-14] Dostupný na WWW: < http://www.unep.fr/scp/cp/>.
31 *Cenia: česká informační agentura životního prostředí* [online]. [cit. 2012-03-22] Dostupný na WWW: <http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/Spid/CENMSFZUTCGE>.
32 RŮŽIČKA, P. A kol. *Environmentální řízení měst se zaměřením na energetický management*. 1. vyd. Praha: PORSENNA o.p.s. 68 s. ISBN 978-80-254-7371-9. s. 11-14.

Targeting, který umožní zároveň i efektivní a flexibilní reporting, benchmarking a stanovení míry úspor v podniku, čímž zároveň přináší úspory nákladů, snížení množství emisí a odpadů, zvýšení ochrany životního prostředí apod.
Monitoring a Targeting je tedy metoda, která umožní integraci energetického managementu do již existující řídící struktury.[33]
Environmental Benchmarking lze využít téměř u všech dobrovolných aktivit, např. jako podklad pro stanovení cílů a stálé zlepšování u EMASu či EMS, jako využití pro stanovení indikátorů u Environmentálního reportingu.
Environmentální účetnictví má vazbu pouze na reporting, ale lze jej využít jako podklad pro EMS, EMAS, Čistší produkce.
Také posuzování životního cyklu LCA je velmi výhodné použít, zejména u EMASu a EMS (dle ISO 14001). Metoda LCA představuje shromažďování a vyhodnocování vstupů, vstupů a možných dopadů na životní prostředí výrobkového systému během celého jeho životního cyklu.[34]

- environmentální značení typu III (EPD)
- environmentální značení typu II – vlastní environmentální tvrzení
- environmentální manažerské účetnictví (EMA)
- veřejné zelené zakázky (Green Public Procurement, GPP)
- Ecodesign
- posuzování životního cyklu (LCA)
- Environmental Benchmarking
- dobrovolné environmentální dohody
- environmentální reporting
- hodnocení možnosti čistší produkce
- Monitoring a Targeting (měření a hodnocení M&T)

3.4 Informační nástroje

- integrovaný registr znečišťování (IRZ)
- nástroje výchovně vzdělávacího charakteru

3.5 Organizační a institucionální nástroje

Jedná se o systém právních norem a dokumentů uplatňovaných v ochraně životního prostředí. Patří zde Státní politika životního prostředí a soustava platných norem.
V souvislosti s řízením zpětných toků v podniku Deza a.s. Je stěžejní dodržování institucionálních nástrojů dle platných zákonů, zejména norem týkajících se odpadů, problematiky nebezpečných látek a emisí, integrovaného povolení, ochrany ovzduší a ochrana vod.
Rovněž v souvislosti s EMS, respektive ISO 14001 je pro podnik důležité soustředit se na dobrovolné nástroje politiky životního prostředí, které lze při zavádění normy ISO využít, jako kupříkladu metodu M & T, LCA, reporting nebo benchmarking.

---

33 *ENVIROS* [online]. 2012. [cit. 2012-04-16]. Dostupné na WWW : <http://www.enviros.cz/energeticke_rizeni/monitoring_a_targeting.html>.
34 REMTOVÁ, K., Dobrovolné environmentální aktivity. *Planeta*, 2006, roč. 14, č. 6, s. 8-24, ISSN 1801-6898. Dostupný i na WWW : <http://http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/$pid/MZPAPFIVNKW4/$FILE/planeta06_web.pdf>.

Pro podnik Deza a.s. Je stěžejní, v souvislosti se zpětnými toky v podniku Státní politika životního prostředí, zejména administrativní nástroje a to povinnosti jako je vést plán odpadového hospodářství, existence potřebných povolení v oblasti nakládání s odpady, využívání nebezpečných odpadů, povinnosti v rámci integrovaného povolení. Také ekonomické nástroje jako emisní povolenky, daně a možnost získání ekologických dotací, daňových zvýhodnění, prostředky z prodeje emisních povolenek a také kompenzace za znečištění, které podnik vyplácí určitým subjektům. Podnik má také povinnost dodávat informace do integrovaného registru znečištění.
Dobrovolné nástroje, které využívá, jsou součástí EMAS, tedy certifikace řady ISO a systém environmentálního managementu EMS.

4 POVINNOSTI PODNIKŮ V OBLASTI EKOLOGIE

Náš právní systém spolu s evropským právním systémem ukládá právnickým i fyzickým osobám povinnosti související s ochranou životního prostředí před nežádoucími vlivy činnosti podniků, bez ohledu na předmět nebo rozsah jeho aktivit.

4.1 Chemické látky a přípravky

Oblast chemických látek a chemických přípravků lze rozdělit do tří částí. První část se věnuje podmínkám nakládání s nebezpečnými chemickými látkami a přípravky na pracovištích. Tuto problematiku upravuje zákon č. 258/2000 Sb. o ochraně veřejného zdraví, zákon č. 262/2006 Sb. zákoník práce a zákon č. 309/2006 Sb. Zákon, kterým se upravují další požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v pracovněprávních vztazích a o zajištění bezpečnosti a ochraně zdraví při činnosti nebo poskytování služeb mimo pracovněprávní vztahy (o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci).

Druhá část zahrnuje problematiku prevence závažných havárií, kde povinnost posoudit objekt s hlediska závažné havárie je stanovena pro každého provozovatele, který má ve svém objektu nebezpečnou chemickou látku či přípravek. V tomto případě se řídí dle zákona č. 59/2006 Sb. Zákon o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými přípravky.

Třetí část řeší oblast chemických látek a přípravků dle zákona č. 356/2003 Sb. O chemických látkách a chemických směsích a 402/2011 Sb. Vyhláška o hodnocení nebezpečných vlastností chemických látek a chemických směsí a balení a označování nebezpečných chemických směsí. Nový chemický zákon č. 350/2011 Sb., o chemických látkách a chemických směsích a o změně některých zákonů s platností od 1. 1. 2012 ruší kromě jiného i zákon č. 356/2003 Sb. O chemických látkách a chemických směsí.[35]

Tento zákon č. 356/2003 Sb. o chemických látkách a chemických směsí, ve znění pozdějších předpisů je pro podnik Deza stěžejní z hlediska jeho zpracovatelského zaměření, jakožto podniku zpracovávajícího a dále produkujícího nebezpečné látky.[36]

4.2 Integrovaná prevence a registr znečištění

Integrovaná prevence a registr znečištění spolu tvoří Integrovaný registr znečišťování (IRZ), a představuje informační systém veřejné správy, zřízený ministerstvem životního prostředí. Jedná se o veřejně dostupnou databázi provozoven, za něž je zveřejňováno vyprodukované množství znečištění, jež překročilo stanovený limit. Provozovatelem je CENIA (Česká agentura životního prostředí). V IRZ je evidováno celkem 93 znečišťujících látek sledovaných ve všech typech úniků a přenosů do:

- ovzduší
- půdy
- vody
- odpadních vod

35 FILDÁN, Z. *Povinnosti firem v podnikové ekologii.* 2. upravené a rozšířené vyd. Tachov: Envi group, 2008. ISBN 978-80-904215-2-3.

36 *Envigroup : Právní předpisy ŽP* [online]. 2008, [cit. 2012-03-10]. Dostupný na WWW: <http://envigroup.cz/www/podnikova-ekologie/pravni-predpisy.html>.

- odpadech

Do IRZ je povinnost ohlašovat produkci odpadu předávaného mimo provozovnu:
- u nebezpečného odpadu – více jak 2t/rok
- u ostatního odpadu – více jak 2000t/rok[37]

Tato oblast se skládá ze dvou částí, z nichž první se zabývá integrovaným povolením dle zákona č. 76/2002 Sb. Ze dne 5. února 2002 o integrované prevenci a omezování znečištění životního prostředí. Druhá část se zabývá integrovaným registrem znečišťování a upravuje jej nařízení Evropského parlamentu a Rady ES č. 166/2006 ze dne 18. ledna 2006 nařízení o E-PRTR (E- PRTR – European Pollutant Release and Transfer Register – Evropský registr úniků a přenosů znečišťujících látek)[38]
Podnik Deza má ohlašovací povinnost z hlediska producenta nebezpečného a ostatního odpadu, pokud překročí stanovené limity dané dle zákona. Také je žadatelem o integrované povolení.

4.3 Nakládání s odpady

Nakládání s odpady upravuje zákon č. 185/2001 Sb., O odpadech a o změně některých dalších zákonů, v platném znění, který upravuje povinnosti pro předcházení vzniku odpadů a pro nakládání s nimi při dodržování ochrany životního prostředí, ochrany zdraví člověka a trvale udržitelného rozvoje, dále určuje práva a povinnosti osob v odpadovém hospodářství. Mimo jiné také definuje základní pojmy odpadového hospodářství jako komunální odpad, skládka odpadů, svoz odpadu či odstraňování odpadu.[39] V souvislosti s podnikem Deza a.s. se jedná konkrétně o odvoz odpadu na skládku, odstraňování odpadu přímo v podnikové spalovně. Pokud jde o spalování odpadu, tak v 22 a 23 jsou stanoveny podmínky pro prosté spalování odpadů, z hlediska zákona méně žádoucí anebo pro tzv. Energetické využití, které náš podnik provozuje.
Přičemž za energetické využití jsou považovány odpady, které:
- hoří samy (bez podpůrného paliva)
- vznikající teplo je využito pro vlastní potřebu či jiných osob[40]

4.3.1 Přímo uplatnitelné předpisy EU

V České republice je nutno zohlednit i tzv. přímo uplatnitelné předpisy Evropské unie. V případě nakládání s obaly to jsou NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY ES č. 1013/2006 ze dne 14. června 2006 o přepravě odpadů.
Nařízení Evropského parlamentu a Rady ES č.850/2004 ze dne 29. dubna 2004 o perzistentních organických znečišťujících látkách a o změně směrnice 79/117/EHS.
Nařízení rady ES č.1195/2006 ze dne 18. července 2006, kterým se mění příloha IV nařízení Evropského parlamentu a Rady ES č. 850/2004 o perzistentních organických znečišťujících látkách.[41]

---

37 *Cenia: česká informační agentura životního prostředí* [online]. 2012. [cit. 2012-03-22] Dostupný na WWW:<http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/$pid/MZPMSFGRHB06>.
38 *Sbírka zákonů České republiky: aplikace ministerstva vnitra České republiky*. [online]. 2002 [cit. 2012-16-04]. Dostupný na WWW :<http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>.
39 ZAJÍČEK, M., *Energie z odpadů – (zatím) nevyužitý potenciál*. Praha: Vysoká škola ekonomická, 2010. s. 20-21. ISBN 978-80-245-1686-8.
40 ZAJÍČEK, M., *Energie z odpadů – (zatím) nevyužitý potenciál*. Praha: Vysoká škola ekonomická, 2010. s. 22. ISBN 978-80-245-1686-8.
41 *Europa.eu*. [online]. [cit. 2012-04-16]. Dostupný na WWW : <//http://eur-

Pro zkoumaný podnik se jedná o nařízení č. 1013/2006 o přepravě odpadů, konkrétně problematiku dovozu nebezpečných odpadů a manipulaci na území EU, kdy Deza využívá nebezpečný odpad produkovaný v koksovnách a zpracovává jej na látky, které jsou rovněž nebezpečné pro životní prostředí, a v rámci výrobního procesu produkuje také nebezpečný odpad, se kterým nakládá dle již zmiňovaných zákonů.

4.4 0chrana a využití vod

Účelem vodního zákona je chránit povrchové a podzemní vody, stanovit podmínky pro hospodárné využívání vodních zdrojů a pro zachování a zlepšení jakosti povrchových a podzemních vod, vytvořit podmínky pro snižování nepříznivých účinků povodní a sucha a zajistit bezpečnost vodních děl v souladu s právem ES. Vše upravuje zákon č. 254/2001 Sb. o vodách.

4.5 Ochrana ovzduší

Tato část se vztahuje k řešenému problému v praktické části této práce, kde je sledováno možné znečištění ovzduší v důsledku provozu Dezy a případný vliv tohoto znečištění na kvalitu a zdraví obyvatel a stav jejich majetku. Tuto část upravuje zákon č. 86/2002 Sb. O ochraně ovzduší a mimo jiné další předpisy související s problematikou obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů.
Obchodování s povolenkami je v České republice novějším nástrojem ochrany ovzduší. V USA například tento systém funguje již řadu let. Jako nástroj pro splnění tohoto závazku, vyplývajícího z Kjótského protokolu slouží úprava směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/87/ES ze dne 13. října 2003 o vytvoření systému obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů ve Společenství a o změně směrnice Rady 96/91/ES.
Doposud systém ochrany životního prostředí fungoval na principu stanovení emisních limitů a sankcí za jejich překročení. V současnosti si každý provozovatel znečišťujícího zařízení může zvolit pro něj vhodnější způsob strategie podniku. Má možnost snížit emise pomocí zavedení nových technologií šetrnějších k životnímu prostředí nebo podstoupení finanční ztráty způsobené nákupem emisních povolenek. Systém je založen na dvou pilířích:

- povolení k emisím skleníkových plynů
- obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů

Povolenky se vydávají na žádost ministerstva životního prostředí po dohodě s ministerstvem průmyslu a obchodu a po splnění daných podmínek. Obchodování se vztahuje na oxid uhličitý a povolení musí mít každý provozovatel zařízení, který spadá do stanovených kategorií a vypouští skleníkové plyny. V současnosti se jedná o cca 500 zařízení v celé České republice. Zařízení patří především do oblasti energetiky, chemického, cementářského průmyslu nebo ocelářství.[42]
Znečištění má i jiný dopad, který je třeba identifikovat a jeho existenci vyvrátit nebo potvrdit. Jedná se o různé ohlasy obyvatel a obcí v okolí podniku, které mohou ovlivňovat ve větší či menší míře kvalitu života těchto obyvatel. Mohlo by se jednat o prašnost, hluk, zápach apod.

4.5.1 Přímo uplatnitelné předpisy EU

NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY ES č. 1005/2009 ze dne 16. září 2009

---

lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:190:0001:0098:CS:PDF>.

42 KUDYNOVÁ, A. Obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů. *České právo životního prostředí*, č. 13, s. 53-54. Dostupný na WWW: <http://cspzp.com>. ISSN 1213-5542.

o látkách, které poškozují ozonovou vrstvu.
Nařízení Evropského parlamentu a ES č. 842/2006 ze dne 17. května 2006 o některých fluorovaných skleníkových plynech.

4.6 Nakládání s obaly

Účelem zákona o obalech je chránit životní prostředí předcházením vzniku odpadů a obalů a to zejména snižováním hmotnosti, objemu a škodlivosti obalů a v nich obsažených chemických látek. Tuto problematiku řeší:

- předcházet vzniku obalů
- opakovaně používat obaly
- zajistit jejich třídění a recyklaci
- zajistit využití odpadu z obalů.

Vše upravuje Směrnice Evropského parlamentu a Rady 94/62/ES o obalech a obalových odpadech, Směrnice 200/12/ES, kterou se mění směrnice 94/62/ES a zákon č. 477/2001 Sb. o obalech.[43]
Platná legislativa v podniku Deza je uplatňována zákonem č.477/2001 Sb. o obalech a vyhláškami č. 115/2002 Sb. o podrobnostech nakládání s obaly, č. 237/2002 Sb. o podrobnostech způsobu provedení zpětného odběru některých výrobků a č. 641/2004 Sb. o rozsahu a způsobu vedení evidence obalů a ohlašování údajů.
Další opatření sloužící k ochraně životního prostředí zaváděná v podniku pochází z oblasti dobrovolných nástrojů. Jak již bylo několikrát uvedeno i Deza se snaží tyto dobrovolné nástroje uplatňovat, a proto podniká kroky pro zavedení systému environmentálního managementu implementací norem řady ISO 14001.

43 FILDÁN, Z. *Povinnosti firem v podnikové ekologii.* 2. upravené a rozšířené vyd. Tachov: Envi group, 2008. ISBN 978-80-904215-2-3.

5 SYSTÉM ENVIRONMENTÁLNÍHO MANAGEMENTU (EMS)

Systém environmentálního managementu (Environmental Management systém – neboli EMS) je jedním ze subsystému vrcholového řízení organizace. Je zaměřen na řízení vlivu činnosti organizace na životní prostředí a udržení souladu se zákonnými předpisy, které tuto oblast upravují. Norma ISO 14001 nabyla platnost v roce 1997 a v roce 2004 proběhla její první novelizace. U nás je uplatňována dvěma způsoby:

- podle mezinárodních norem ISO řady 14000, v českém prostředí jej reprezentuje především norma ČSE EN ISO 14001
- podle Nařízení Evropského parlamentu a Rady ES č. 761/2001 z 19. 3. 2001 o dobrovolné účasti organizací v systému řízení podniku a auditu z hlediska ochrany životního prostředí (neboli EMAS)[44].

5.1 ISO 14001

Tato mezinárodní norma představuje identifikace environmentálních aspektů a činností, majících dopad na životní prostředí, jejich řízení, monitorování a neustálé zlepšování. Je zaměřena na management životního prostředí a je určena pro aplikaci v řízení jakékoliv organizace. Norma je součástí procesně orientovaných mezinárodních norem a je kompatibilní s ISO 9001[45]. Certifikace probíhá ve dvou fázích:

- *1. fáze* – posouzení dokumentace a připravenost organizace k certifikaci
- *2. fáze* – ověření plnění všech požadavků v praxi.

5.1.1 Složení normy:

- obecné požadavky
- environmentální politika
- plánování
- implementace a provoz
- kontrola a nápravná opatření
- přezkoumání vedením[46]

5.1.2 Důvody pro zavedení normy

Podnik se pro zavedení normy rozhoduje dobrovolně, pokud je pro něj zavedení normy přínosem, protože její implementace je spojena s navýšením výdajů. Důvody zavádění normy:

- *ekonomické*, zejména tlak spolupracujících firem a odběratelů stejně tak je významná motivace růstu konkurenceschopnosti na mezinárodních trzích, snazší přístup k veřejným zakázkám nebo úspory energií, materiálu a dalších zdrojů.
- *legislativní,* dodržování předpisů
- *sociální,* kladné vnímání veřejnosti a orgánů státní správy
- *environmentální*, snižování znečištění
- *technicko-provozní,* snižování rizika havárií a nehod[47]

---

44 *Tuv Nord: Životní prostředí* [online]. [cit. 2012-03-10] Dostupný na WWW: <http://tuv-nord.cz/default.asp>.

45 Veber, J., a kol. *Management kvality, environmentu a bezpečnosti práce*. Praha : Management Press, 360 s., 2006. ISBN 80-7261-14.

46 DOBEŠ, V., a kol. *Čistší produkce jako součást systémů environmentálního managementu a auditů (EMAS).* Praha : ministerstvo životního prostředí, s. 44., 1997. ISBN 80-7212-016-8.

Společnost, která se rozhodla získat Certifikát osvědčující soulad s požadavky normy ISO 14000, musí vytvořit, dokumentovat, uplatňovat a udržovat systém environmentálního managementu a neustále zlepšovat jeho efektivnost. Opatření, nutná pro přijetí ISO:

- stanovit environmentální politiku firmy a sdělovat ji zaměstnancům a zpřístupnit veřejnosti
- identifikovat environmentální aspekty firmy, které mohou mít významný vliv na životní prostředí
- zajistit sledování existujících a nově stanovených právních a dalších požadavků týkajících se environmentálních aspektů, které firma identifikovala, do systému environmentálního managementu
- odvodit z environmentální politiky environmentální cíle pro všechny úrovně a funkce firmy
- stanovit a realizovat programy vedoucí k dosažení těchto cílů
- zajistit vzdělávání zaměstnanců a interní i externí komunikaci
- měřit a monitorovat hlavní znaky provozu a činností s možným dopadem na životní prostředí a přijímat preventivní a nápravná opatření při zjištěných odchylkách a škodách, neboli audit a pravidelný přezkum EMS.[48]a[49]

5.2 EMAS

Tato část byla popsána v podkapitole 3.3.3.
Jak jsem již popsala výše, EMAS využívá normu ISO 14001 jako základ, ke kterému přiřazuje několik dalších prvků. V souvislosti se zkoumaným problémem v podniku Deza a.s. Je nutno připomenout, že tento podnik usiluje o zavedení normy ISO 14001 v roce 2012 a k tomuto účelu se musí zaměřit na přímé aspekty související s jeho činností, konkrétně emise do ovzduší, emise do vody, odpady, hluk, vibrace, zápach. U těchto aspektů musí určit, zda jsou podnikem produkovány a v jaké míře a také stanovit cíle, kterých v souvislosti s environmentálním hlediskem chtějí dosáhnout.

5.3 INTEGROVANÁ A PREVENČNÍ OCHRANA ŽP

Prevence odpadu znamená předcházet vzniku odpadu přímo na místě jeho vzniku, tzn. ve výrobním procesu. Prevencí přitom rozumíme minimalizaci nebo eliminaci odpadu.

5.3.1 Principy prevenční ochrany ŽP

Jako hlavní principy prevenční ochrany životního prostředí můžeme uvést:

- princip prevence
- princip opatrnosti
- princip integrace

---

47 MIKOLÁŠ, J. Environmentální aspekty podnikání [online]. [cit. 2012-14-03] Dostupný na WWW:<http://www.cemc.cz/aspekty/vyber_z_clanku/EMS/dokumenty/5.pdf>.

48 DOBEŠ, V., a kol. *Čistší produkce jako součást systémů environmentálního managementu a auditů (EMAS).* Praha : ministerstvo životního prostředí, 1997. s. 44-45. ISBN 80-7212-016-8.

49 *ENVIWIKI: Normy ISO 14000* [online]. [cit. 2012-03-14] Dostupný na WWW:<http://www.enviwiki.cz/wiki/Normy_ISO_14000>.

Aplikace těchto principů v podnikové praxi vedla ke zlepšení hledání způsobů a možností, které mohou vést k omezování vzniku toxických a nebezpečných odpadů a jiných způsobů znečišťování životního prostředí v průběhu výrobních procesů v podniku.
Podniky v rámci integrované a prevenční ochrany životního prostředí mohou zavést opatření následujícími způsoby:

5.4 Předcházení vzniku a znečištění odpadů

- opatření u zdroje
- recyklace na místě

Opatření u zdroje představuje změnu procesu nebo změnu výrobku.

Změna procesu
Změnou procesu rozumíme dobré hospodaření, změnu nebo úpravu technologie, náhradu surovin a pomocných látek. Změna hospodaření zahrnuje šetrné zacházení se surovinami a pomocnými látkami a také organizační změny.

Změna výrobku
Za hlavní změny výrobku můžeme považovat modifikace a změny, které neovlivní užitnou hodnotu výrobku i náhradu výrobku či změnu postupu při jeho výrobě.

5.5 Zhodnocování vzniklých odpadů

- vytvoření vedlejšího výrobního produktu
- externí recyklace

Podnik může nalézt způsob využití odpadu z vlastní produkce využitím odpadového materiálu pro vytvoření vedlejšího výrobku, opětovného použití pro tentýž účel nebo využití k jinému, méně náročnému účelu a tím zvýšit výnosy.
Pokud již neexistuje další způsob zpracování v podniku, využívá zpravidla recyklaci. V závislosti na možnostech podniku a druhu odpadu volí recyklaci na místě, pokud se jedná například o spalování odpadu a podnik disponuje vlastní spalovnou. Externí recyklaci provede jiná firma, které z této služby plyne prospěch a podniku tak vznikají dodatečné náklady na likvidaci odpadu. Pokud se jedná o skládkování nebo kompostování, tato opatření již nejsou považována za čistší produkci.[50]

5.6. Sociální dopady čistší produkce a dalších environmentálních opatření

Sociální dopady čistší produkce (EMAS, ISO 14001) i jiných environmentálních opatření mají vliv zejména v oblasti kvality životního prostředí, charakteru vykonávané práce a zaměstnanosti.[51]
Jak ukazují evropské výzkumy, integrovaná opatření ochrany životního prostředí zaváděná v podnicích mají jen zanedbatelný vliv na zaměstnanost. Větší vliv je patrný v oblasti

---

50 DOBEŠ, V., a kol. *Čistší produkce jako součást systémů environmentálního managementu a auditů (EMAS).* Praha : ministerstvo životního prostředí, 1997. ISBN 80-7212-016-8.

51 RENNINGS, K., ZWICK, T. Employment impacts of cleaner production on the firm level: empirical evidence from a survey in five European countries. *International Journal of Innovation Management*, 2002, vol. 6, č. 3, str. 319-320. ISSN 1363-9196.

kvalifikace zaměstnanců a kvality pracovního prostředí.
Sociální vlivy nejsou přesně specifikované, nicméně zde můžeme zařadit zdravotní vlivy, kvalitu života, bezpečnost práce, kvalifikaci, odměňování, participace zaměstnanců na rozhodování, dodržování lidských práv apod.[52]
V této souvislosti vznikají i další sociální vlivy tvz. nepřímé vlivy pro obyvatele nejbližšího okolí podniku i celého regionu, zvyšování environmentálního povědomí u dodavatelů, odběratelů i koncových zákazníků.
Sociálními vlivy pro obyvatele v okolí podniku Deza mám na mysli např. znečištění ovzduší, hluk, zápach, zamoření spodních vod, poptávka po environmentálních technologiích apod.

52 KULHAVÝ, V., Vliv čistší produkce na zaměstnanost v podniku. *Journal of Competitiveness,* 2010. č. 2, str. 117. Dostupné na WWW:<http://www.cjournal.cz/files/38.pdf>.

6 REVERZNÍ LOGISTIKA A TLAK STAKEHOLDERŮ

Participace stakeholderů na sociální udržitelnost v oblasti reverzní logistiky zahrnuje poskytování informací a vliv zúčastněných stran.
Přičemž poskytování informací v podstatě znamená zlepšení komunikace směrem do postižených regionů či obvodů. Podniky podávají informace o recyklacích, snižování emisí a „zelených programech“ ve svých výročních zprávách. Účelem této zprávy je informovat partnery, zákazníky a zaměstnance a dodavatele o svých aktivitách v rámci reverzní logistiky.
Vliv zúčastněných stran se projevuje tlakem např. zákazníků, vlády, zaměstnanců na využívání recyklací a tím tlak na reverzní logistiku v podniku. Je zde ale zájem akcionářů, kteří sledují vlastní zisk a chtějí získat z využití zpětných toků nějaké hodnoty, zatímco ostatní stakeholdeři se zaměřují více na sociální a environmentální faktory.
Externí otázky týkající se udržitelného rozvoje zahrnují lidský kapitál, produktivní kapitál a kapitál komunity.

- *Lidský kapitál* – reverzní logistika může snížit poptávku po primární těžbě surovin, a jelikož většina recyklací vyžaduje vysoký podíl pracovní síly s nízkou kvalifikací, méně rozvinuté oblasti světa mohou mít prospěch s vytváření nových pracovních míst.
- *Produktivní kapitál* – může zahrnovat služby a mobilní infrastrukturu např. kontejnery a regulaci a veřejnou bezpečnost
- *Kapitál společenství* – zahrnuje smyslové podněty, bezpečnostní a kulturní vlastnosti dané oblasti, hospodářský blahobyt, sociální patologické jevy a sociální soudržnost.

Sociální aspekty provádění reverzní logistiky zahrnují: ekonomická bezpečnost (základní příjmy), zajištění potravin, zabezpečení zdraví (proti infekcím či nemoci), environmentální bezpečnost (pitná voda, čistý vzduch, nekontaminovaná půda), osobní bezpečnost a kulturní integrita.[53]

Participace zainteresovaných skupin na rozhodování je pro podniky důležitá z mnoha důvodů mezi něž patří :

- zlepšování hospodárnosti
- nutí podnik k větší zodpovědnosti
- zvyšuje transparentnost
- přispívá k udržitelnosti a udržitelnému vlivu na životní prostředí
- a mimo jiné i větší spravedlnost[54]

Pro každý podnik je důležité identifikovat své „klíčové stakeholdery“, kteří ji ovlivňují anebo ty, jež jsou ovlivňováni činnostmi podniku, protože mají podstatný vliv, který se projevuje tlakem na producenty znečištění. Podnik by měl s těmito skupinami komunikovat a spolupracovat s nimi na řešení jejich požadavků a brát v úvahu jejich připomínky v průběhu rozhodovacího procesu.[55]

6.1 Druhy stakeholderů

Existuje několik způsobů členění stakeholderů, mezi něž patří rozdělení na interní a externí skupiny.

---

53 SARKIS, J., a kol. Reverse Logistics and Social Sustainability. *Corporate Social Respnsibility and Environmental Management,* 2010, č. 17, str. 337-354. Dostupné na WWW : <http://ehis.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?sid=0ed718d8-2350-4d6b-a70e-f9eb93d04736%40sessionmgr14&vid=2&hid=6>.

54 ČANÍK, P., ŘEZBOVÁ, L., ZAVREL, T. *Metody a nástroje podnikatelské etiky.* Praha : Oeconomica, 2005. ISBN 80-245-0980-6.

55 . *Business Leaders Forum. O nás.* [online]. [cit.2012-05-08]. Dostupné na WWW: <http://www.blf.cz/about.htm>.

- *interní stakeholdeři* – vlastníci, zaměstnanci i jejich rodiny, management a odbory, jež mají své specifické požadavky

- *externí stakeholdeři* – místní společenství, dodavatelé a jiní obchodní partneři, konkurence, zákazníci, zájmové skupiny, neziskové organizace, banky a další finanční ústavy, různé environmentální a nátlakové skupiny či aktivisté, média, veřejnost, vlády, partneři pro výzkum a vývoj, státní správa, samospráva.[56]

Druhy zainteresovaných skupin nejsou však neměnné, stále vznikají nové teorie, jaká další skupina sem patří, například někteří považují za stakeholdery i atmosféru nebo biosféru apod.[57]

Pro účely této práce je vhodné zmínit se podrobněji zejména o tlaku stakeholderů na společenskou zodpovědnost firem v oblasti životního prostředí a tlaku místních komunit tzn, občanů a místní samosprávy.

Místní společenství

Každý ze stakeholderů např. zaměstnanců, zákazníků, konkurence, neziskové organizace, investoři apod. má své specifické požadavky a očekávání jak se mají firmy v jeho okolí chovat k životnímu prostředí, jemu samému a jiným.

Kupříkladu místní komunita preferuje:
- respektování, dialog a oboustranně výhodnou spolupráci
- podporu vzdělávacích a zdravotnických institucí
- přínos k rozvoji obyvatelstva
- podporu sociálního kapitálu
- daňové přínosy a pozitivní ekonomický dopad
- vytváření nových pracovních míst
- firemní chování „odpovědného občana“
- dary a investice do místních společenství

Vláda očekává:
- ochranu životního prostředí a přírodních zdrojů
- podporu trvale udržitelného rozvoje a prosazování udržitelných řešení[58]

Tlak na ochranu životního prostředí
Ten je vyvíjen zejména prostřednictvím norem nařízení, ale také již zmíněných dobrovolných aktivit, mezi které můžeme zařadit ekologickou výrobu, produkty a služby (standardy řady ISO 14000 a EMAS), ekologickou firemní politiku (recyklace, používání ekologických produktů), zmenšování dopadů na životní prostředí a ochranu přírodních zdrojů. Firma totiž neexistuje odděleně od okolního světa a tlak stakeholderů, projevující se také i hodnocením činnosti firmy, přímo ovlivňuje její komerční úspěšnost. Firma je tak spíše více než méně nucena přizpůsobovat se těmto požadavkům.[59]Výše zmíněný tlak stakeholderů se týká i této

---

56 . *Business Leaders Forum. O nás.* [online]. [cit.2012-05-08]. Dostupné na WWW: <http://www.blf.cz/about.htm>.

57 BLÁHA, J., DYTRT, Z.,M *Manažerská etika*. Praha: Management Press. 2003. ISBN 80-7261-084-8.

58 FISHER, C., LOVELL, A., *Business Ethics and Values: Individual,Corporate and International Perpectives*, Prentice Hall, vyd. 3. 2009. str. 616. ISBN 978-0-273-71616-7.

59 TRNKOVÁ. J., *Společenská odpovědnost firem.* European Business Campaign for Corporate Social Responsibility : Business Leaders Forum, 2004. [online]. [cit. 2012-05-09.], Dostupný na

práce, protože cílem je zjistit zda existují pro místní komunitu nějaké náklady související s kompenzováním negativních externalit produkovaných podnikem a jaká je efektivnost komunikace mezi nimi. Podnik usiluje o získání certifikátu ISO 14001 a k tomu mimo jiné potřebuje znát i druhy dopadů na životní prostředí a výši nákladů na jejich odstranění.

WWW:<http://www.csr-online.cz/netgenium/(S(tbhs5u2d1cwuftbtzvtnf255))/Download.aspx?aligjQ+1kLzWIzV+dZHwBDz9fafT9N0e>.

PRAKTICKÁ ČÁST

7 Základní výzkumná otázka, hypotézy a techniky řešení

Důvodů, proč by měly podnik Deza zajímat dopady jeho činnosti na obyvatele a zda jsou s nimi spojeny i nějaké finanční náklady, je hned několik.
Jedním z hlavních důvodů je skutečnost, že místní komunita uplatňuje svůj vliv prostřednictvím jimi volených orgánů místní samosprávy, která na podnik bude vyvíjet tlak na zlepšení nežádoucích problémů prostřednictvím různých kontrol a měření. Velmi důležité je pro podnik také mít pozitivní image v oblasti ochrany životního prostředí, jako firmy chovající se společensky zodpovědně, protože veřejnost v dnešní době o tuto oblast projevuje velký zájem. Také ona chce být informována, jak se podnik snaží řešit problémy plynoucí z jeho činnosti a mající vliv na jejich životy.[60]

7.1 Základní výzkumná otázka

Autorka při zpracování své bakalářské práce formulovala následující problém: *základním manažerským problémem je neznalost vnímání dopadů, možných nákladů způsobených běžnou činností podniku, související s odpadovým hospodářstvím na externí subjekty a efektivnosti komunikace ohledně péče o životní prostředí u členů místní komunity.*
Místní komunitou je pro potřeby této práce míněno obyvatelstvo a do určité míry i pracující v dalším textu vymezené vzdálenosti od podniku Deza a rovněž dále vymezené obecní úřady.

Základní výzkumné otázky zní:

Jaké jsou vnímané dopady činnosti podniku, související s odpady společnosti u členů lokální komunity?

Existují náklady, které vznikají v souvislosti se zpětnými toky podniku obyvatelům a obcím v blízkém okolí podniku, a pokud ano, jaký je jejich charakter, struktura a výše?

Jaká je efektivnost komunikace ohledně péče o životní prostředí u členů komunity?

V souvislosti s těmito výzkumnými otázkami byly zformulovány následující hypotézy:

- ***podnik Deza i přes své úsilí vynakládané v rámci komunikace ohledně své péče o životní prostředí je stále vnímán jako znečišťovatel životního prostředí a to přímo úměrně vzdálenosti členů místní komunity od podniku.***

- ***výše nákladů na odstraňování negativních externalit produkovaných podnikem je přímo úměrná vzdálenosti domácností nebo místní samosprávy od zdroje znečištění.***

7.1.1 Dílčí výzkumné otázky

1. *Jaké náklady vznikají obyvatelům obce v okolí podniku?*
2. *Jaká je výše nákladů v případě jejich výskytu?*

60 EPSTEIN. M. J., WISNER. P. S., Good Neighbors: Implementing Social and Environmental Strategies with the BSC. *Balanced Scorecard Report* [online]. 2001. [cit. 2012-05-09] Dostupný na WWW: <http://www.greenprof.org/wp-content/uploads/2010/02/Sustainability-Balanced-Scorecard.pdf>.

3. *Jaké jsou druhy nákladů a jejich výše pro dotčené obce?*
4. *Jaké negativní dopady vnímají členové komunity v souvislosti s odpadovým hospodářstvím podniku?*
5. *Znají členové místní komunity aktivity a náklady podniku Deza na ochranu životního prostředí?*

7.2 Techniky zjišťování

- reprezentativní dotazníkové šetření vzorku domácností
- dotazování dotčených obcí
- zjišťování cen
- pozorování skutečného stavu
- druhy znečištění v regionu
- řízený rozhovor s vedoucím odpadového hospodářství

Zdrojem informací o podniku byl řízený rozhovor s vedoucím odpadového hospodářství Ing. Markem Cimalou, který mě obeznámil se situací v podniku a umožnil mi nahlédnout do interních materiálů firmy.

7.3 Profil společnosti DEZA a.s.

Název společnosti	DEZA
Právní forma	akciová společnost
Spisová značka	B 120 u krajského soudu v Ostravě
Sídlo	Valašské Meziříčí, Masarykova 753, 757 28
Klasifikace OKEČ	sekce D – zpracovatelský průmysl podsekce DG – výroba chemických látek, přípravků, léčiv a chemických vláken oddíl 24 – výroba chemických látek, přípravků, léčiv a chemických vláken 24.14 – výroba jiných základních organických chemických látek
Počet zaměstnancům	963
Základní kapitál	1 101 025 000,-Kč
Obrat v posledním roce	7 579 mil. Kč
Získané certifikáty	ČSN EN ISO 9001:2009 ČSN EN ISO/IEC 17025:2005

Podnik Deza a.s. je největším zpracovatelem černouhelného dehtu a surového benzolu v České republice. Skládá se ze dvou divizí fenol a dehet. Podnik sídlí ve Valašském Meziříčí a má téměř 120tiletou tradici. Rozsahem výroby se řadí mezi významné podniky patřící do skupiny Agrofert, což je holding skládající se s chemických podniků. Skupina Agrofert je druhá nejvýznamnější skupina na českém trhu a zaměřuje se převážně na export do vyspělých zemí Evropy.
Deza vyrábí aromatické uhlovodíky a další chemické látky, což jsou základní chemické látky určené pro další chemické využití. Roční zpracovatelská kapacita činí 160 000 tun surového benzolu a 450 000 tun surového dehtu, čímž se řadí mezi významné podniky v oboru na světě. Vznik podniku se datuje do roku 1892, kdy byl založen v Ostravě závod Julia Rutgerse na destilaci dehtu. Do znárodnění v roce 1945 se činnost společnosti zaměřovala na zpracování dehtu a benzolu. V roce 1950 byl podnik přejmenován na Urxovy závody. Sídlo společnosti

bylo převedeno do Valašského Meziříčí v roce 1967, kde se už od roku 1963 vzniká první chemická výroba – zpracování benzolu. A ve stejném roce došlo k připojení závodu Organik v Otrokovicích. Součástí skupiny Agrofert se Deza a.s. stala v roce 1999.

7.3.1 Organizační struktura podniku

Graf č. 1 Organizační struktura podniku Deza a.s.

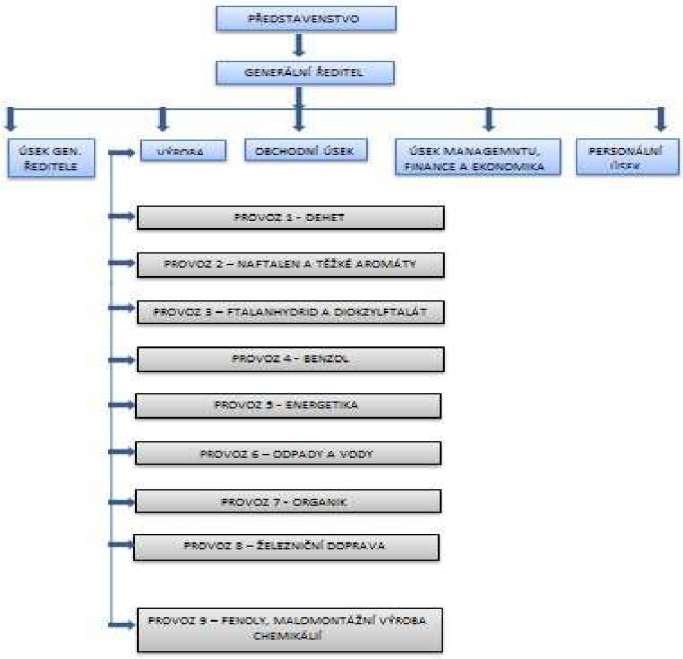

Pramen: interní materiály Deza a.s. (vlastní zpracování)

7.3.2 Produkty společnosti

Podnik zpracovává černouhelný dehet a surový benzol, což je vedlejší produkt z koksování uhlí. Zpracovacími postupy ve výrobě dochází k izolování aromatických sloučenin, jako je benzen, toluen, naftalen, pyren, anthracen, fenanthren.
Hlavním předmětem činnosti podniku je výroba základních a pomocných látek ze surového dehtu a na tuto výrobu navazující výroba ftalátových změkčovadel, výrobky vznikající ze zpracování surového benzolu a výroba a rozvod tepla a elektřiny.

Mezi produkty zpracovávané z dehtu a benzolu patří:

- *černouhelné dehtové smoly* – využívaná v jaderné technice, elektrotechnice a v elektrodách pro tavení hliníku
- *benzen, anthrachinon, acenaften, fenanthren, karbazol, pyren a další* – pro barviva a pigmenty
- *ftalátová a adipátová změkčovadla* – používá se při výrobě změkčeného PVC
- *fenol, kresoly, naftalen, xylenoly* – pro desinfekční činidla

- *smola a těžké dehtové oleje* – surovina pro saze na výrobu pneumatik
- *anthrachinon* – využití při výrobě papíru
- *dehtové oleje, preparované dehty* – jsou součástí nátěrových hmot
- *fenol* – v umělých hmotách např. bakelit

V roce 2009 zapříčinila hospodářská krize útlum výroby i v tomto podniku. Byla zavedena úsporná opatření vedoucí k úsporám především režijních nákladů. Tržby rovněž poklesly oproti roku 2008. Rok 2010 byl úspěšnější, což bylo způsobeno růstem poptávky zejména na asijských trzích a také větší dostupností surovin od dodavatelů v důsledku oživení produkce koksu.
Hlavními dodavateli surovin pro výrobu jsou polské a české koksovny.

7.4 Charakteristika zpětných toků v podniku

Podnik při své činnosti využívá suroviny, které vznikají jako důsledek zpracování koksu, jak již bylo zmíněno výše. Produkty, které zpracováním vznikají jsou prodávány v tuzemsku a vyváženy do zahraničí.
Výrobní provozy v podniku jsou vybaveny dopalovnami koncových plynů a dalšími stupni zachycování a čištění emisí do všech složek životního prostředí. Podnik má zmodernizovanou výrobu energií, separaci a čištění odpadních vod.
Spalovna slouží k likvidaci průmyslových odpadů s kapacitou 10kt/rok. Množství produkovaného odpadu v podniku je úměrné množství zpracovávaného materiálu v daném roce.

7.4.1 Nebezpečné odpady

Podnik zpracovává odpadový materiál z produkce koksu a při této činnosti zužitkuje převážnou část zpracovávaného materiálu. Část zbytkového odpadu z výroby spaluje, čímž získává tepelnou energii, kterou v podniku dále využívá. Pro tyto odpady je vydán souhlas k nakládání s chemickými odpady dle § 16 odst. 3. zákona č. 185/2001 Sb. a pokud budou využity na podnikové spalovně není nutné ani jejich oddělené shromažďování a třídění.
Podrobný seznam nebezpečných odpadů povolených pro podnik je uveden v příloze č.2.
Podnik má povoleno společné shromažďování odpadů dle stanovených okruhů:

- okruhy pro chemické výroby
- provoz energetika
- provoz organik Otrokovice

Tabulka uvádí množství odpadu vyprodukovaného v roce 2010 a můžeme vidět, že množství nebezpečného a ostatního odpadu je na srovnatelné úrovni.

Graf č. 2 Rozdělení produkce odpadu v roce 2010 (v %)

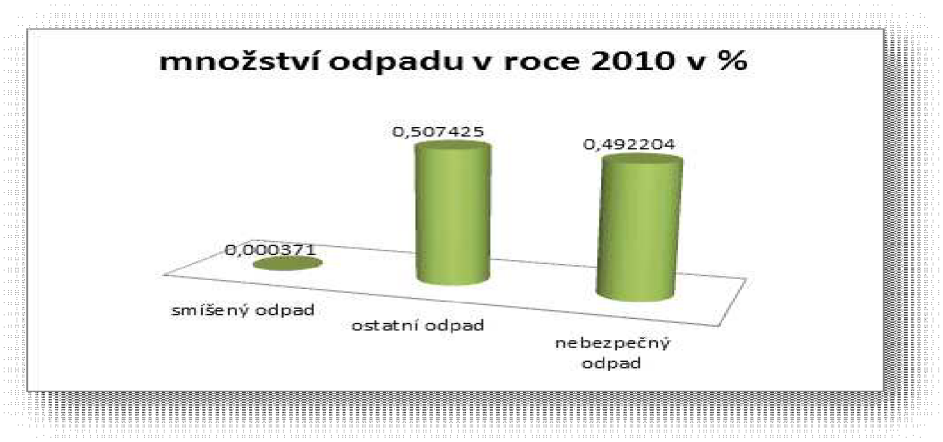

Pramen: interní materiály podniku Deza a.s.

7.4.2 Okruhy pro chemické výroby

Pro jednotlivé provozy chemických výrob v podniku jsou povoleny tyto okruhy pro společné shromažďování odpadů:

- odpadní kaly
- odpadní oleje, emulze a rozpouštědla
- pevné odpady
- textilní, obalové a podobné odpady
- odpady chemických látek
- odpadní kaly

7.4.3 Okruhy pro provoz Energetika

- odpadní oleje
- pevné odpady
- textilní a obalové odpady
-

7.4.4 Okruhy pro provoz Organic Otrokovice

Zde patří odpady vedené pod kódy 080111, 080317, 150110 a 170604.
Tímto provozem se v práci nebudeme zabývat, protože se nenachází v místě zkoumání.

7.4.5 Ostatní odpady

Patří zde:

- papírové a lepenkové obaly,
- palety,
- sklo,
- plasty,
- zemina a kamení a
- další odpady, které nemají vlastnosti nebezpečných látek.

Úplný seznam je uveden v příloze č.3. Tyto odpady jsou částečně likvidovány v podnikové spalovně, ukládány ve vnitropodnikovém sběrném dvoře a část odpadu, kterou již nelze nijak

zpracovat je odvážen na externí skládku.

7.5 Nakládání s odpady

7.5.1 P lán odpadového hospodářství

Podnik má zaveden plán odpadového hospodářství, jako závazný dokument pro sladění povinností podniku a dosažení shody s požadavky právních předpisů České republiky a předpisů EU. V dokumentu je podrobně popsán způsob nakládání se všemi odpady produkovanými v podniku, kompetence a odpovědnost pracovníků při nakládání s nimi, seznamy právních předpisů, týkajících se problematiky a také způsoby předcházení vzniku odpadů.
Povinností osoby zodpovědné za nakládání s odpady je mimo jiné odlišit nádoby na skladování odpadu, zamezit úniku do okolí, shromažďovat kapalné a pevné odpady odděleně ve vhodných nádobách, zajistit odpad štítkem a symboly nebezpečnosti dle vnitřních předpisů a vést identifikační listy dle předepsaného vzoru. Nezávadný odpad označit názvem „ostatní odpad“.

7.5.2 Nakládání s nebezpečnými odpady

Dle plánu odpadového hospodářství podniku je zakázáno společně shromažďovat a mísit pevné a kapalné odpady nebo mísit za účelem snížení koncentrace nebezpečných vlastností. Odpady je povoleno ukládat pouze v kontejneru, či jiné uzavíratelné nádobě.
Odpady, které budou spáleny v podnikové spalovně průmyslových odpadů lze v této spalovně mísit. Nebezpečné odpady, které vzniknou při činnosti podniku nemusí být tříděny a shromažďovány, pokud budou odstraněny v podnikové spalovně. Podnik má také povinnost tyto odpady vlastní činnosti vést pod katalogovým číslem převažujícího odpadu a shromažďovat je dle výrobních provozů.
Z grafu je patrné, že Deza a.s. spaluje 43% produkovaného odpadu a zbytek je předáván odběratelům, kteří jej dále využívají nebo likvidují. Předání znamená, že odběratelé odpad zčásti dále využijí, recyklují a zbytek tento podnik systémem svozu odpadů vyváží na skládku.

Graf č. 3 Způsob nakládání s odpady v roce 2010 (v%)

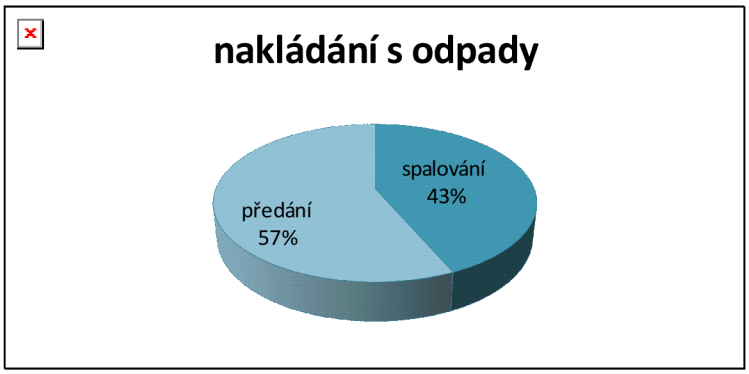

Pramen: interní materiály podniku Deza a.s. (vlastní zpracování)

- *spalování odpadů*

Odpad spalovaný v podniku nesmí obsahovat kovové části, hliník či tlakové lahve a jiné nádoby, obsah C1□1%hm., PBC□10mg/kg, dodrženy okruhy odpadu, textilní a plastové obaly max. 40Cm, stavební a demoliční odpady max 15 – 20 cm, obsah těkavých látek max.

5%hm.

- *skládkování odpadů*

V podniku se takto likviduje odpad, který nelze spálit a odpad, který nemá nebezpečné vlastnosti.

- *systém svozu odpadů*

Podnik odváží odpad na podnikovou spalovnu, na externí skládku A.S.A. do Bystřice pod Hostýnem, část odebírá podnik Sita CZ a.s. zpracovatel odpadu a další odběratelé, vždy se souhlasem odpovědných pracovníků spalovny.

7.5.3 Předcházení vzniku odpadů v podniku

Podnik v rámci zákonem stanovených norem a také v rámci dobrovolných aktivit jako například zavedeným environmentálním systémem řízení EMS, dodržovanými normami ISO, integrovaným systémem apod., předchází vzniku odpadů a znečišťování životního prostředí. V dalším textu uvádíme již zrealizovaná opatření a střednědobé cíle související s odpadovým hospodářstvím.

ZAVEDENÁ OPATŘENÍ

- *rok 2005* – zajištění 100%ního sběru a využití použitých Ni-Cd akumulátorů
- *rok 2006* – zajištění sběru a využití odpadních olejů alespoň o 38%, přenosných zdrojů proudu o 50% a elektrických a elektronických zařízení o 65 – 85% a stavebních a demoličních odpadů 50% a sběru a využití 80ti% pneumatik. Minimalizovat staré zátěže území, konkrétně environmentální škody v době mimořádných situací a zamezení zbavování se odpadu nezákonným způsobem
- *rok 2008* – zajistit sběr a využití 50ti% objemného komunálního odpadu a spalování zdravotnického odpadu
- *rok 2009* – zneškodnit veškeré nebezpečné stavební a demoliční odpady
- *rok 2010* – využívat alespoň 50% komunálního odpadu, snížit podíl biologicky rozložitelného odpadu vyváženého na skládku o 75%, snížit o 20% měrnou produkci nebezpečných odpadů, zcela odstranit odpady s obsahem PCB ze zařízení a omezit ukládání odpadů na skládky o 20%.

PLÁNOVANÁ OPATŘENÍ

- *rok 2012* – zajistit sběr a využití 50% odpadních olejů, zajistit sběr, zpětný odběr a předání k využití 95,% baterií a akumulátorů, zajistit recyklaci 55% odpadů
- *rok 2013* – 75%tní využití komunálních odpadů, sběr a využití 75% objemného komunálního odpadu, snížit podíl biologicky rozložitelného odpadu na skládkách na 50%, zajistit 90% sběr a využití pneumatik a 75% stavebních a demoličních odpadů,
- *rok 2014* – upravovat z 90% nebezpečné anorganické odpady a následně je materiálově a energeticky využívat, zcela identifikovat, evidovat a prozkoumat všechny staré zátěže a následně provést jejich sanaci
- *rok 2020* – snížit podíl biologicky rozložitelného odpadu vyváženého na skládky o 35%

7.5.4 Environmentální řízení podniku

Jedním ze základních cílů environmentální politiky podniku je, aby *„rozvoj podniku směřoval*

k trvalému a nezvratnému snižování všech negativních dopadů společnosti na pracovní a životní prostředí".[61]
Společnost je oprávněna používat logo Responsible care RC do konce roku 2012. Jedná se o osvědčení, že podnik je řízen dle kriterií RC.
Rovněž byla dokončena změna řízení integrovaného povolení, respektive splnění podmínek tohoto povolení v ekologické oblasti snížením zápachu a hermetizací skladovacích zásobníků mísírny dehet v hodnotě cca 150 000 000kč.
Výstavba společného podniku CS-CABOT vyřešila problémy podniku s imisemi sazí a následným znečišťováním obytných domů v okolí.
Hermetizace provozu benzol zajistila snížení imisních koncentrací velmi nebezpečného benzenu.
Technologické výrobní procesy byly vybaveny dopalovnami koncových plynů a podnik investoval i do ekologické spalovny průmyslových odpadů.
Technologie selektivní nekatalytické denitrifikace spalin byla instalována na podnikové teplárně i na dopalovně koncových plynů výrobny sazí.
Další investice proběhly do snižování hlučnosti, technologií čištění odpadních vod a rekonstrukce kanalizací.
V roce 2010 rovněž podnik zaregistroval u Evropské chemické agentury 44 chemických látek a meziproduktů dle nařízení REACH.
V roce 2012 usiluje o získání ČSN EN ISO 14001 a systém řízení environmentálního managementu dle této normy je již v podniku implementován.
Tato norma se týká ochrany životního prostředí v okolí podniku a požadavky na její splnění obsahují mimo jiné znalost druhů znečištění produkovaného podnikem Deza a.s. v jeho okolí, což představuje i stěžejní část pro splnění cíle mé bakalářské práce.

ČSN EN ISO 9001:2008
Systém řízení kvality, jehož cílem je zvýšit spokojenost zákazníků, je v celém podniku dvakrát ročně prověřován auditorem.

- *investice v roce 2010*

V tomto roce bylo proinvestováno 350 milionů korun, z toho větší část byla vyčleněna na ekologické investice v rámci integrovaného povolení, zejména pro likvidaci exhalací v provozu dehet a naftalen. Část prostředků podniku byla investována do obnovy starších výrobních zařízení např. Elektrických rozvoden apod. Podnik také využil dotace z operačního programu OPPI a Eko-energie v úseku energetiky, konkrétně modernizaci kompresovny tlakového vzduchu.
Další investicí bylo zneškodňování koncových plynů na provoze dehet.

- *plánované investice*

Ekologické investice budou směrovány v návaznosti na integrované povolení do hermetizace provozu naftalen a dílčí opatření na provoze anthracen.

7.5.5 Výnosy podniku

Jak je patrné z grafu, největší zisky podniku jsou z produkce chemické výroby exportované do zahraničí a následuje prodej tepla. Nejmenší položku tvoří export chemických produktů do zahraničí. Součástí příjmů společnosti je výnos alokovaných emisních povolenek v hodnotě 33 151 tis Kč v roce 2010 a v roce 2009 činil výnos 15 987 tis Kč.

---

61 *CENIA : česká informační agentura životního prostředí* [online]. 2012. [cit. 2012-03-08]. Dostupný na WWW: <http://cenia.cz/_C12571B20041E945.nsf/Spid/MZPMSFGRIOAW>.

Graf č. 4 Výnosy podniku rok 2010

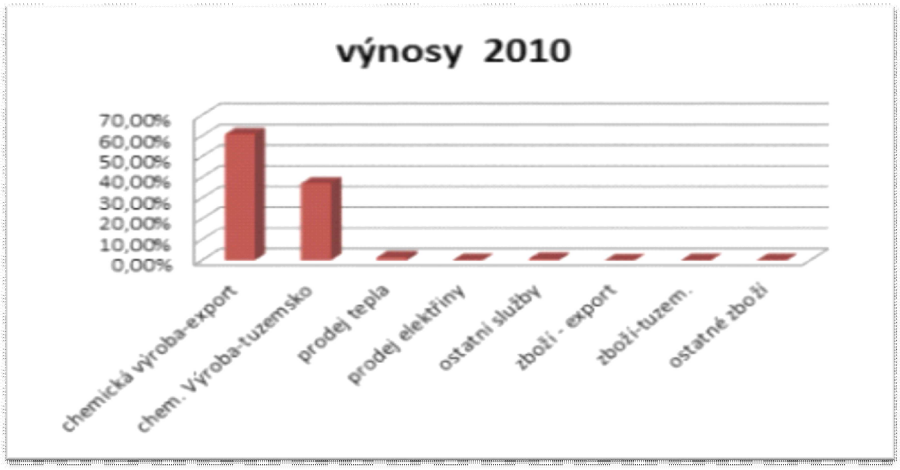

Pramen: interní materiály Deza a.s. (vlastní zpracování)

7.6 Druhy produkovaného znečištění v podniku

Při výrobním procesu dochází k produkci těchto druhů znečištění:

7.6.1 Emise

Emise do ovzduší
Zdroje emisí v podniku jsou:

- *energetické* (kotle v podnikové teplárně, dopalovně koncových plynů a pomocné energie – dopalovna Envirotec)
- *technologické* – skladování a manipulace s vysoce těkavými látkami

Jak ukazují data z grafu, dochází k redukci znečištění, což můžeme přičíst zavádění ekologických opatření na výrobních zařízeních v podniku. Výsledky emisního i imisního monitoringu ukazují nepřekračování stanovených limitů v posledních letech.

Graf č. 5 Vývoj produkce emisí do ovzduší Deza a.s.

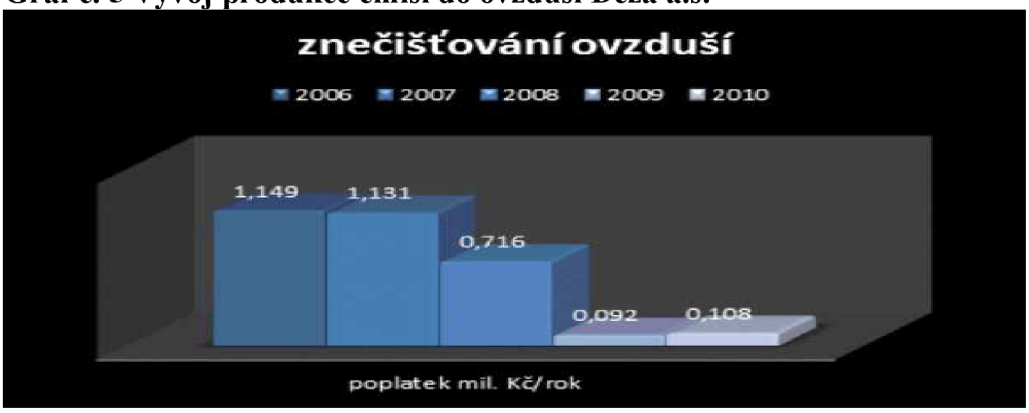

Pramen: interní materiály podniku Deza a.s. (vlastní zpracování)

Emise odpadních vod
Vypouštění koncentrace emisí do povrchových vod je závislá na množství produkce, úhrnu srážek apod. Tabulka i graf ukazují i zde v posledních letech výrazně klesající tendenci znečištění. Důvodem zlepšování stavu je chemické čištění technologických odpadních vod, separovaných dle jednotlivých druhů znečištění, a po jejich vyčištění jsou smíchány s

oplachovými a dešťovými vodami a odvedeny do biologické čističky odpadních vod. Poté jsou vody odvedeny do laguny, která funguje jako biologický rybník a odtud po kontrole vypouštěny.

Graf č. 6 Znečištění povrchových vod t/rok

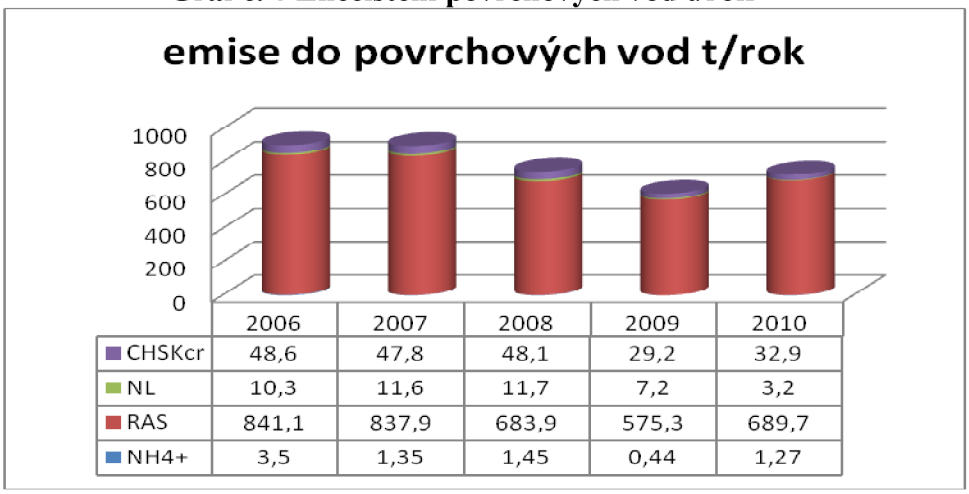

	2006	2007	2008	2009	2010
CHSKcr	48,6	47,8	48,1	29,2	32,9
NL	10,3	11,6	11,7	7,2	3,2
RAS	841,1	837,9	683,9	575,3	689,7
NH4+	3,5	1,35	1,45	0,44	1,27

Pramen: data z interních materiálů podniku Deza a.s. (vlastní zpracování)

7.6.2 Povrchové vody

Riziko kontaminace hrozí především blízké řece Bečvě.
Ochrana pozemních vod v závodě je zajišťována hydraulické bariéry, kterou tvoří 12ti hydrogeologickými vrty, z nichž je voda pravidelně čerpána a čištěna. Dozor provádí externí firma Geotest Brno a dle výsledků měření se daří znečištění zamezit.

7.6.3 Integrované prevence

Podnik pravidelně dodává Krajskému úřadu monitorovací zprávy o plnění podmínek integrovaného povolení.

7.6.4 Obaly

Deza zajišťuje recyklaci a zneškodňování obalů prostřednictvím členství v konsorciu Ekokom a.s.

7.7 Poplatky za produkci znečištění

7.7.1 Emise do ovzduší

Nárůst patrný z grafu v roce 2010 je způsoben růstem produkce a následnými emisemi z těkavých látek a zvýšením produkce tepla pro chemickou výrobu.
Poplatky v roce 2010 činí 2,828 milionů korun.

Graf č. 7 Vývoj poplatků za znečišťování ovzduší

Pramen: interní data podniku Deza a.s. (vlastní zpracování)

7.7.2 Znečištění povrchových vod

Z grafu vyplývá úspora nákladů v posledních letech.
Vývoj poplatků má klesající tendenci, způsobenou nižšími hodnotami emisí oproti stanoveným limitům u zpoplatněných ukazatelů.

Graf č. 8 Vývoj poplatků u znečištění povrchových vod

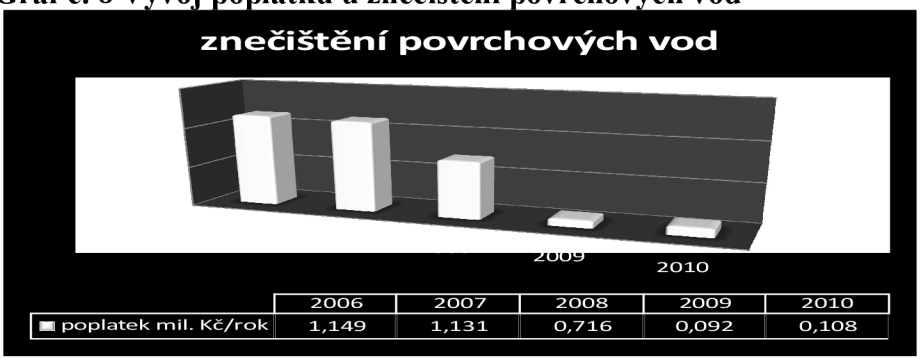

Pramen: interní materiály Deza a.s. (vlastní zpracování)

7.7.3 Skládkování

Zde jsou poplatky hrazeny prostřednictvím ceny svozu odpadu.

7.7.4 Náhrady škod

Podnik vyplácí náhrady škod způsobených činností podniku Lesům ČR a dvěma zemědělským subjektům. Jejich výše je znázorněna v grafu č. 7, kde můžeme sledovat kolísající stav.

Graf č. 9 Náhrady škod dotčeným subjektům v tis. Kč

Pramen: interní materiály Deza a.s. (vlastní zpracování)

7.8 Zavádění ISO 14001 v podniku

Dle mého zjištění podnik má již zaveden systém environmentálního řízení v souladu s ISO 14001 a v letošním roce žádá o udělení certifikátu. Deza sděluje svou politiku ochrany životního prostředí zaměstnancům a veřejnost informuje prostřednictvím svých ročních zpráv o stavu znečištění na www stránkách společnosti. Informace státní správě poskytuje prostřednictvím ročních výkazů o činnosti podniku. Za kontrolu zajišťování a dodržování právních požadavků na činnost firmy zodpovídá vedoucí OŘS ISO.

Podnik již identifikoval některé negativní aspekty činnosti z hlediska environmentální politiky, které je třeba ještě napravit. Dle mého zjištění podnik Deza by měl investovat finanční prostředky do eliminace emisí z výroby naftalenu, snížit emise pachově obtěžujících látek a nárazově vznikajících emisí. Je rovněž nutné zjistit i případné externí dopady výrobní činnosti na okolní obyvatele.

Výhodou zavedení normy pro podnik je růst konkurenceschopnosti podniku na mezinárodních trzích, možnost úspory nákladů na poplatky za emise znečištění, zpětné využívání odpadu pro tepelnou energii, snížení rizika havárie či nehody zavedením bezpečnější technologie, z hlediska vztahů se státními orgány je zjevná snaha o dodržování předpisů.

Pro podnik je prioritou aspekt sociální, tzn. snaha o kladné vnímání firmy v očích veřejnosti a státní správy. Důvodem této snahy je druh činnosti v podniku a s tím související produkce různých druhů znečišťujících látek škodlivých pro zdraví obyvatel a čistotu okolní přírody.

8 VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

8.1 Druhy stakeholderů pro podnik Deza

Existence stakeholderů podnik nutí přizpůsobovat své výrobní procesy a výrobky očekáváním dotčených skupin, které sledují své různé zájmy. Druhy zainteresovaných subjektů v podniku Deza a.s. jsou následující:[62]

- *zaměstnanci* – mezi jejich požadavky vůči podniku patří jistota zaměstnání, dobré pracovní podmínky, ochrana a bezpečnost zdraví při práci, pocit sounáležitosti a případné zaměstnanecké benefity, kariérní růst a zvyšování lidského kapitálu atd.
- *dodavatelé* – jejich prioritou jsou dobré dodací podmínky, a jistota dlouhodobé spolupráce
- *odběratelé* – preferují přijatelné ceny, kvalitu a pokud to zákazník či stát vyžaduje i výrobky produkované v souladu s ochranou životního prostředí, transparentnost atd.
- *stát* – jeho prioritou je dodržování platných norem a nařízení a také informace.
- *obyvatelé* – obyvatelům v okolí podniku jde především o ochranu jejich zdraví, majetku, kvalitu životního prostředí a informace o stavu a vývoji znečištění produkovaných podnikem
- *samospráva* – okolní města a vesnice požadují informace o druzích a velikosti znečištění v jejich okolí

Jak vidíme, čím více se vzdalujeme od podniku, tím větší je tlak na ekologický aspekt činnosti podniku.

Pro práci je stěžejní zabývat se v dalším textu obyvateli a místními úřady. Podnik používající systémy řízení environmentálního managementu EMS a hodlající získat certifikát ISO 14001, musí sledovat dopady své činnosti na životní prostředí, zejména přímé aspekty (jak je uvedeno v podkapitole 3.3.3 EMAS). Jedná se mimo jiné i o emise do ovzduší, emise do vody, hluk, zápach, vibrace, které jsou předmětem zjišťování v této práci. Jelikož tyto přímé aspekty, tedy dopady na okolní prostředí, mohou ovlivňovat zejména místní komunity, tzn. obyvatele a místní samosprávu, je pravděpodobné, že tyto dvě konkrétní skupiny budou vůči těmto aspektům citlivé. Obyvatelé mají důvody nejpravděpodobněji související s jejich zdravím a kvalitou života, popřípadě náklady na odstranění nežádoucích vlivů. Pro vymáhání refundace anebo kompenzace těchto nákladů zatím obyvatelé nemají dostatečnou vyjednávací sílu, nicméně situace se může v budoucnosti změnit v jejich prospěch (například vývojem legislativy).
Municipální stránka zájmu o ochranu životního prostředí v souvislosti s podnikem Deza bude mimo jiné souviset s volbami do místních samospráv a s tím související důvody politiků vyhovět potřebám a stížnostem občanů a snaha řešit tuto problematiku a vyvíjet tlak na podnik v oblasti dodržování a zlepšování limitů různých znečištění a emisí.
Další důvod zaměření se na tyto dvě skupiny stakeholderů je skutečnost, že podnik Deza by měl s nimi neustále komunikovat, informovat, spolupracovat a zlepšovat svou snahu co možná nejméně negativně ovlivňovat život tamního obyvatelstva.

62 FISHER, C., LOVELL, A., *Business Ethics and Values: Individual,Corporate and International Perpectives*, Prentice Hall, vyd. 3. 2009. str. 616. ISBN 978-0-273-71616-7.

8.1.1 Složení dotčených subjektů v souvislosti s Dezou

Jelikož provoz podniku je situován na okraji města Valašské Meziříčí, i když se jedná o průmyslovou zónu, dle mého zjištění je vzdálen od nejbližších obytných částí města vzdálen cca 1km. Na jedné straně rozlehlého areálu firmy sousedí s komunikací, která odděluje podnik od osady místní části Bynina vzdálené 0,5km. Na opačné straně sousedí s obcí Lhota u Choryně, která leží v bezprostředním okolí. Na zbývajících dvou protilehlých stranách se nachází město Valašské Meziříčí a protějškem je 1,5km vzdálená obec Příluky.
Místní části města v okolí podniku tvoří Juřinka, Poličná, Podlesí, Hrachovec, Krhová, Lhota u Choryně, Bynina, Krásno nad Bečvou.
Obce sousedící s Valašským Meziříčím jsou: Mštěnovice, Lešná, Choryně, Branky na Moravě, Zašová, Jarcová, Rožnov pod Radhoštěm.

OBYVATELSTVO
Počet obyvatel Valašského Meziříčí je celkem 27 459, počet obyvatel v rozšířené působnosti obce je 42 160.

OBCE A MÍSTNÍ ČÁSTI
Pro účely výzkumu jsou obydlená území rozdělena do tří segmentů dle vzdálenosti od původce externality, v tomto případě se jedná o zkoumaný podnik Deza a.s.:

- obyvatelstvo v blízkém okolí podniku do 3km
- vzdálenější okolí podniku 3-6 km
- obce ve větší vzdálenosti od zdroje více než 6 km

MÍSTNÍ SAMOSPRÁVA
Zde jsou zařazeny obecní úřady zkoumaných lokalit, ve kterých bude probíhat dotazování za účelem zjištění případných nákladů na odstraňování negativních vlivů vznikajících v souvislosti s činností zkoumaného podniku.

8.2 Postup při dotazníkovém šetření názorů obyvatelstva

Zkoumáním a dotazováním obyvatel jsem zjistila následující:

Zvolila jsem přímé dotazování obyvatel v okolí Dezy. Nejprve jsem se zaměřila na bezprostřední okolí továrny a postupně jsem okruh rozšiřovala. Každý dotazník jsem označila názvem místní části nebo obce, a tím jsem odlišila vzdálenost od potenciálního zdroje znečištění. Cílem bylo odlišit vzdálenost od zdroje a posoudit, zda existuje závislost mezi mírou znečištění a vzdáleností od zdroje. Zároveň jsem vylučovala osoby, které v místě dotazování nemají trvalé bydliště.
Během dotazování jsem zjistila následující:
Počet správně vyplněných dotazníků: 44 ks

8.3 Vyhodnocení dotazníkového výzkumu

Otázka č. 1 na trvalé bydliště

Pro správné posouzení dopadu na kvalitu obyvatel vycházím z předpokladu, že dotazovaný by měl být schopen situaci posoudit z hlediska delšího časového období, zahrnujícího opakovaný celodenní pobyt v lokalitě. Z tohoto důvodů je nutná podmínka trvalého pobytu. Také jsem do vyhodnocování zahrnula tázané osoby, které zde pracují většinou celodenně (celou otevírací dobu – restaurace), tudíž mohou posoudit životní podmínky podobně, jako místní obyvatelé.

Počet dotazovaných: 44 osob
Z toho osoby nemající zde trvalé bydliště, ale pracují zde min 5 dní v týdnu, vždy 12 hod.: 2

Otázka č. 2 Zda je respondent zaměstnancem zkoumaného podniku

Tato otázka je důležitá z hlediska možného ovlivnění jeho názoru na existenci negativních dopadů podniku na okolí.
Z celkového počtu dotázaných 5 bylo (už není) zaměstnancem podniku Deza a dalších 8 respondentů uvedlo člena rodiny, jako zaměstnance výše zmíněného podniku.
Ostatních 29 osob nejsou zaměstnanci.
Z uvedených odpovědí jsem však zjistila, že pouze 4 zainteresovaní neuvádějí výskyt zápachu v jejich bydlišti, rozdíl v odpovědích mezi zainteresovanými v podniku Deza a ostatními tedy vyplývá u otázky č. 15, tj. „zda se podnik Deza snaží o ochranu ŽP“, kde všichni, kteří mají nějaké vazby na závod, shodně uvedli ANO, kdežto u ostatních bylo i několik záporných odpovědí. Z jejich reakcí lze vyvodit, že znají podnik lépe i z hlediska podnikových aktivit na ochranu životního prostředí, na rozdíl od osob bez vazeb na podnik. Neznalost obyvatel z hlediska aktivit, které podnik zavádí pro zlepšení ŽP, může plynout z nedostatečné medializace podniku v této oblasti.

Otázka č.3 Názor respondenta na vliv podniku na kvalitu života okolních obyvatel

Graf uvádí názory obyvatel na otázku vlivu činnosti podniku na jejich život. Jedná se o průměr všech dotázaných, ze kterého vyplývá, že 55% respondentů uvedlo kladný názor, 34% nesouhlasí a 11% dotázaných nemá žádný názor. Kladným názorem je míněno to, že odpovídají ano na otázku, zda si myslí, že podnik Deza svou činností ovlivňuje kvalitu jejich prostředí a života.

Graf č. 10 Názory respondentů na vliv podniku na život obyvatel

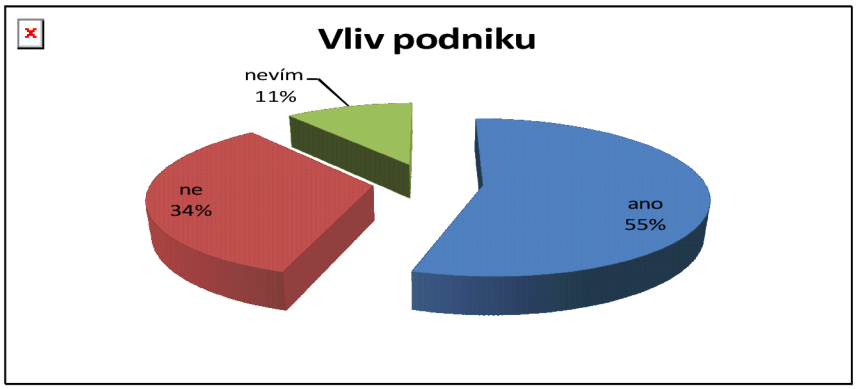

Pramen: vlastní zpracování

Po analýze výsledků odpovědí na tuto otázku porovnávající vzdálenost místa bydliště respondenta vyplynulo, záporné stanovisko budou mít obyvatelé vzdálenějších obcí, kde se činnost podniku projevuje v menší míře nebo již žádné, což dokládá i graf č. 10.

Graf č. 11 Kladné stanovisko respondentů o vlivu podniku na jejich život

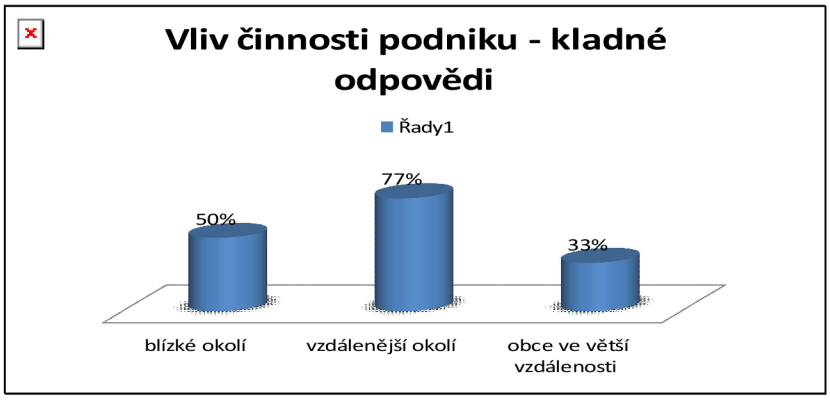

Pramen: vlastní zpracování

Zde můžeme vidět, jak se názory obyvatel liší v závislosti na vzdálenosti od místa výskytu obtíží.
Termínem blízké okolí jsou myšleny oblasti do 3km od Dezy, vzdálenější okolí jsou obce do 6km od podniku a odtud vše ostatní jsou obce ve větší vzdálenosti.

Otázka č. 12 Zápach v okolí bydliště

Otázku na existenci zápachu v okolí podniku jsem zahrnula do dotazníku proto, že byl zmíněn v souvislosti s podnikem Deza v různých článcích a také z reakcí obyvatel Valašského Meziříčí.

Graf č. 12 Zápach v okolí bydliště

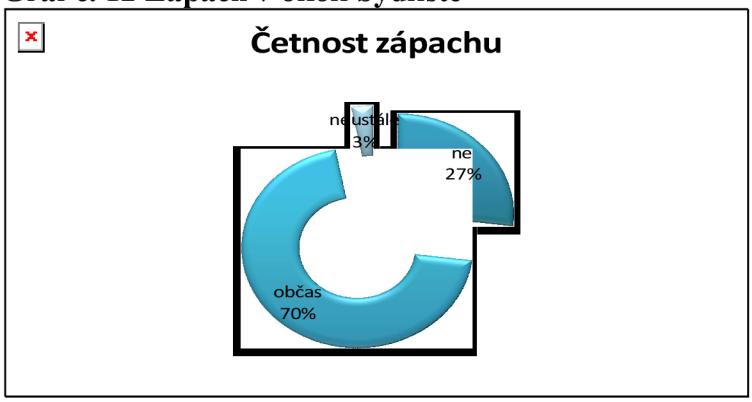

Pramen: vlastní zpracování

Z grafu, který uvádí průměr názorů dotázaných na existenci zápachu, vyplývá, že zápach pociťuje neustále 3% respondentů, nic necítí 27% dotázaných a největší skupinu tvoří respondenti, kteří cítí zápach občas. Celkem tvoří 70% z celkového počtu dotázaných. V této souvislosti je nutno zmínit i souvislost mezi směrem proudění větru a zápachem.

Jestliže porovnáme názory dotázaných na existenci zápachu s následujícími fakty z grafu č. 13, zjistíme, že jeho výskyt, ať již ve větší či menší míře, zaznamenávají lidé blíže podniku.
To dokládá tento další graf, ze kterého zjistíme, že 77% obyvatel dotázaných v blízkém okolí jej zaznamenalo. Stejné procento respondentů ve vzdálenějším okolí jej také uvádí. Nižší počet se objevuje u respondentů ze vzdálenějšího okolí, tedy do 6km od zdroje zápachu a to 56% z celkového počtu dotázaných, ze skupiny „obcí ve větší vzdálenosti od zdroje“.
Můžeme tedy konstatovat, že četnost zaznamenaného zápachu se vzdáleností osady od zdroje znečištění zmenšuje.

Graf č. 13 Existence zápachu dle vzdálenosti od zdroje

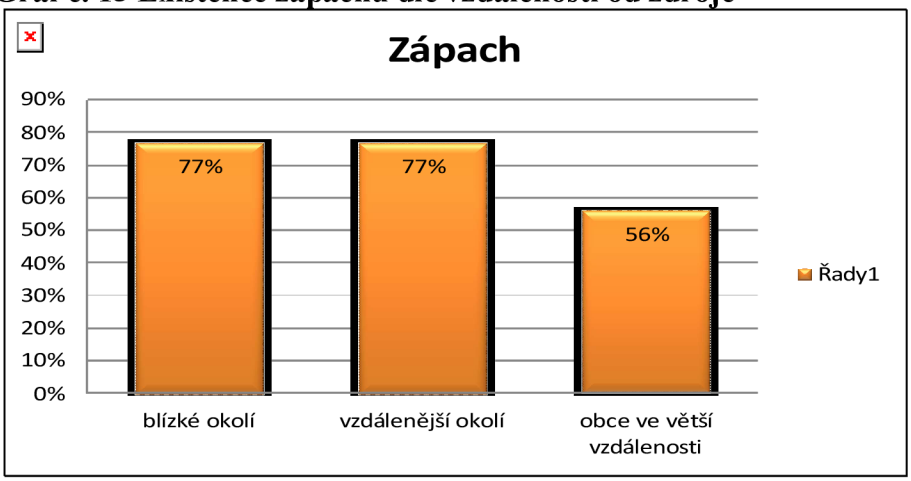

Pramen: vlastní zpracování

Otázka č. 5 Intenzita zápachu

Na otázku jak obyvatelé popisují zápach, odpovědělo 64% dotázaných, že je zanedbatelný, 32% popsalo zápach jako značný a 4% jej popisuje jako nesnesitelný. Při osobních setkáních s těmito respondenty jsem zjistila i já zápach, který někteří z nich ani nezaznamenali. Z toho důvodu se domnívám, že jsou již na jistou úroveň produkovaného zápachu zvyklí, tedy jej nevnímají.

Graf č. 14 Průměrné hodnoty míry zápachu

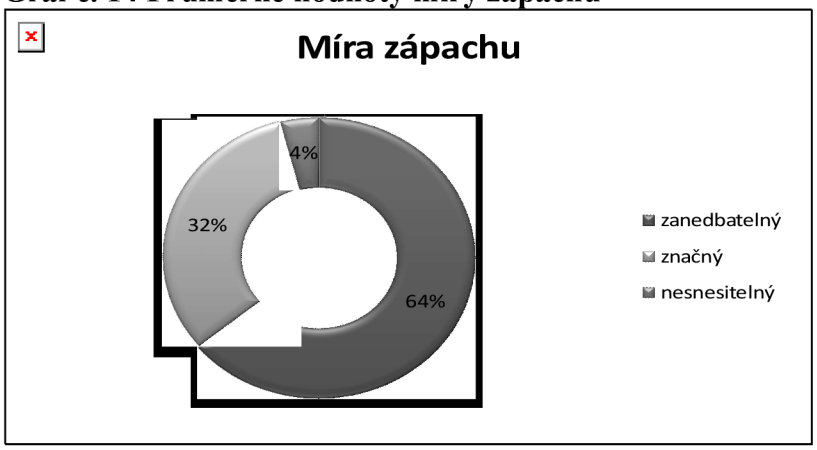

Pramen: vlastní zpracování

Z hlediska vzdálenosti obce od zdroje zápachu je patrné, že průměrná koncentrace zápachu se zmenšuje se vzdáleností od zdroje, ačkoliv výzkum v následující otázce neprokázal klesající tendenci u obcí ve větší vzdálenosti, tedy více, než 6km od zdroje zápachu. Důvodem může být rozdílné vnímání intenzity zápachu u dotázaných

Jak ukazuje graf č. 15, 50% dotázaných v nejbližším okolí, tedy do 3km uvádí vyšší míru zápachu, 15% respondentů ve vzdálenějším okolí (do 6km) a 33% u osob žijících ve větší vzdálenosti od zdroje (více, než 6km vzdálenost).

Graf č. 15 Intenzita zápachu dle vzdálenosti od zdroje

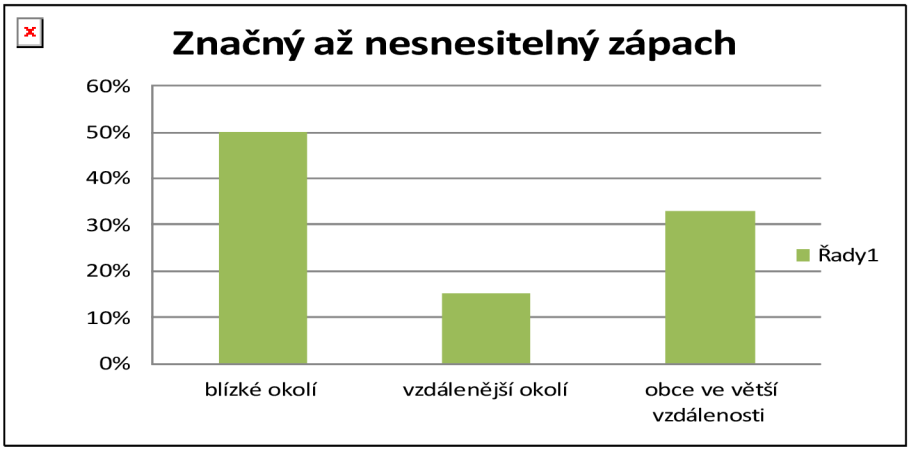

Pramen: vlastní zpracování

Jak ukazuje další graf č. 16, míra zápachu se zmenšuje v souvislosti s vzdáleností od zdroje jen do vzdálenosti 6km. Respondenti žijící v oblastech vzdálených více jak 6km od Dezy popisují tento zápach jako značný až nesnesitelný. Vysvětlení může být několik, například menší rezistencí obyvatel na míru zápachu, než u těch žijících blíže podniku nebo převažujícím směrem proudění větru, popřípadě lokalitou tzn. údolí mezi kopci, kde se zápach tak snadno nerozptýlí.

Graf č. 16 Intenzita zápachu dle vzdálenosti od zdroje

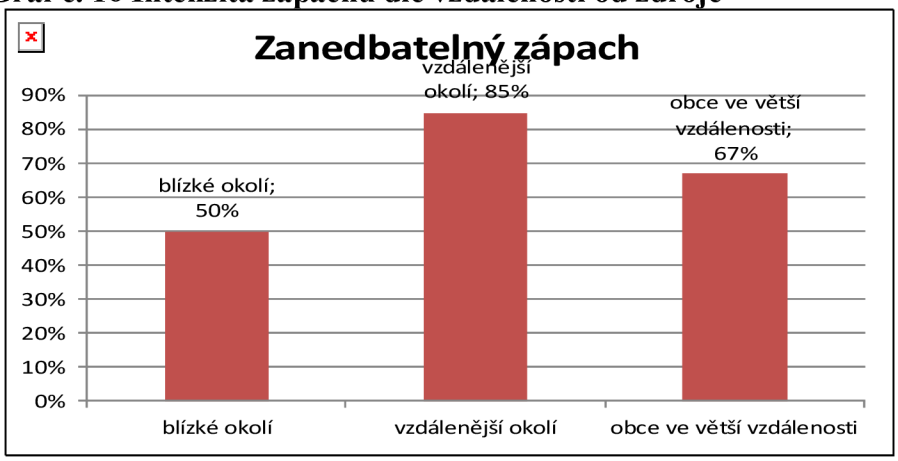

Pramen: vlastní zpracování

Otázka č.6 Existence hluku

Na otázku o existenci hluku odpovědělo 83% respondentů záporně, pouze 7% dotázaných odpovědělo kladně a zároveň shodně dodávají, že hluk může pocházet z blízké hlavní pozemní komunikace.

Zde výzkum neprokázal jednoznačnou souvislost zdroje hluku s podnikem Deza a i jeho existenci uvádí nízký počet respondentů.

Graf č. 17 Hlučnost

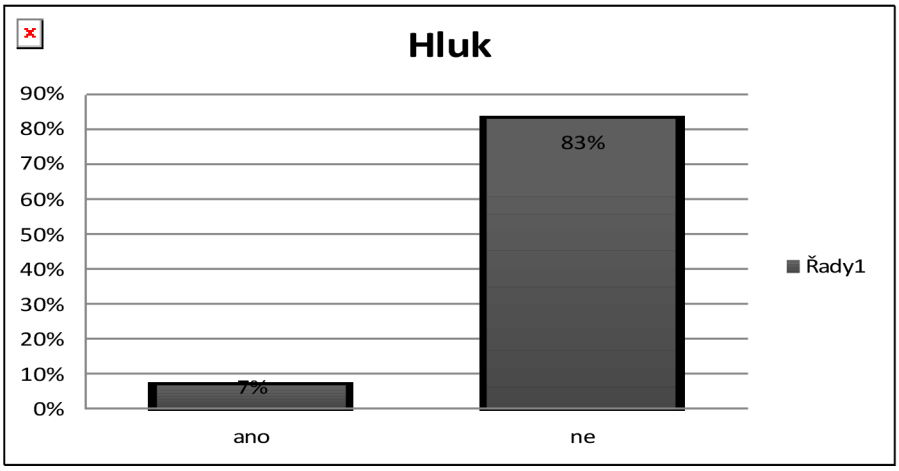

Pramen: vlastní zpracování

Otázka č. 7 Intenzita hluku

Reakce na předchozí otázku navazuje i u další otázky na míru produkovaného hluku. I zde graf č. 18 ukazuje, že převážná skupina dotázaných, 95%, se necítí hladinou hlučnosti nijak omezena. Hluk tedy není vnější negativní externalitou produkovanou závodem Deza.

Graf č. 18 Intenzita hluku (modrá – nepociťují hluk)

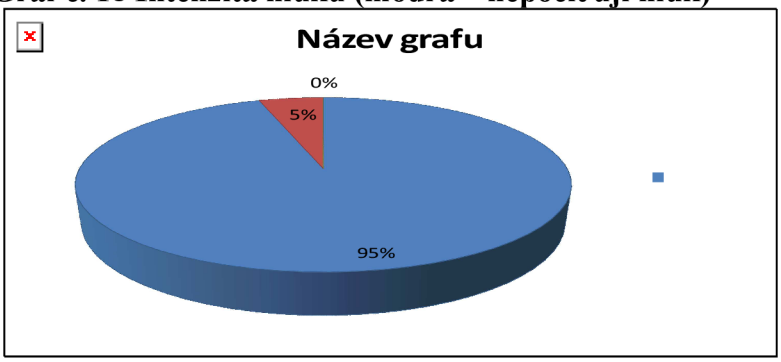

Pramen: vlastní zpracování

Otázka č. 8 Druhy opatření zaváděná domácnostmi na odstranění negativních vlivů

Z celkového počtu respondentů pouze 9% uvedlo existenci opatření, která mají zamezit negativním dopadům činnosti podniku. Opatření byla provedena převážně v blízkém okolí podniku, jak ukazuje tabulka č. 3.
Náklady se celkově pohybují v rozmezí 150 000 – 350 000 Kč.

Tabulka č. 3 Podíl opatření na odstranění neg. vlivů a výše nákladů

	Blízké okolí do 3km od zdroje	*Vzdálenější okolí do 6km od zdroje*	*Počet opatření / segment dle km od zdroje*
Počet dotázaných	*7,00%*	*2,00%*	
Do 50 000Kč			*2/ do 3 km*
50 000 -100 000,00 Kč			*1/ do 3 km*
100000-150000Kč			*1/ 3-6 km*

Pramen: vlastní zpracování

Otázka č. 9 Výše nákladů na zrealizovaná opatření

Náklady do 50 000 Kč uvádí 2 osoby, náklady v rozmezí 50-100 00 Kč a 100 000-150 000 Kč uvádí vždy 1 osoba.
Zde je uveden i segment dotazovaných z hlediska vzdálenosti od podniku. Hypotéza uvádí, že výše nákladu je přímo úměrná vzdálenosti od zdroje. Náklady na výměnu oken jsou však s růstem vzdálenosti větší, nikoliv menší. A segment nad 6 km od zdroje dokonce neuvádí žádné výdaje.

Otázka č. 10 Odhadované náklady na plánovaná opatření
Na tuto otázku žádný z respondentů neuvedl výši potenciálních nákladů na plánovaná opatření.

Otázka č. 11 Častější onemocnění v rodině

Většina neuvádí častější výskyt onemocnění v důsledku činnosti podniku, celkově 9% z celkového počtu respondentů odpovědělo kladně a 4 dotázaní nevěděli.

Tabulka č. 4 Výskyt onemocnění

	Blízké okolí do 3 km od zdroje	*Vzdálenější okolí do 6km*	*Obce ve větší vzdálenosti od zdroje více než 6km*
Procento z celkového počtu respondentů	*5,00%*	*2,00%*	*2,00%*

Pramen: vlastní zpracování

Otázka č. 12 Jiné druhy zdravotních potíží

Žádné další negativní dopady činnosti podniku nebyly v rámci průzkumu potvrzeny.

Otázka č. 14 Výdaje spojené s léčbou onemocnění uvedených v předchozích dvou dotazech

Tři osoby uvedly výdaje, jejichž výše se pohybuje v rozmezí 100-500 Kč za měsíc, jak ukazuje tabulka č. 5

Tabulka č. 5 Výdaje respondenta na lékařskou péči

Celkový počet respondentů	*44*
Osoby mající výdaje	*7,00%*
výdaje/měsíc	*100-500 Kč*

Pramen: vlastní zpracování

Zjištěná data poukázala na skutečnost, že je zde určité procento – 9% - dotázaných, u kterých se vyskytují zdravotní obtíže typu astma, častější onemocnění horních cest dýchacích apod., které respondenti přičítají dopadům činnosti Dezy na zdravotní stav členů jejich rodiny.

Tabulka č. 6 Náklady na zdravotní péči z hlediska vzdálenosti od zdroje

	Náklady 100 – 500 Kč
Segment do 3 km	***0,03%***
Segment 3-6 km	***0,02***
Segment nad 6 km	***0,02***

Pramen: vlastní zpracování

Náklady na zdravotní péči uvedlo pouze 7% respondentů.
I když je procento nízké, i zde není zřejmá souvislost výskytu obtíží a vzdálenosti od zdroje, tzn., že neplatí přímá úměrnost výše výskytu obtíží a vzdálenosti bydliště od původce znečištění.

Otázka č. 15 Snaha podniku o ochranu životního prostředí

Deza vynakládá ročně miliony korun na snižování environmentálních dopadů své produkce na okolní přírodu a obyvatele. Za posledních cca 10 let bylo provedeno mnoho úprav a renovací stávajících výrobních zařízení, jak už bylo zmíněno v části popisující environmentální podnikové investice. V grafu č. 19 můžeme pozorovat procentuální poměr kladných odpovědí dotázaných na jejich názor, zda je patrná snaha Dezy o ochranu životního prostředí. Paradoxně jsou výsledky průzkumu obcí vzdálenějších, tedy více než 6km od zdroje, horší z hlediska názoru obyvatel na environmentální aktivity Dezy, než těch obcí, které jsou blíže podniku (do 6km) a také do 3km od zdroje. Kladný názor vyjádřilo pouze 56% z celkového počtu dotázaných pro tento segment nad 6km od zdroje. Z hodnot uvedených v grafu je ale zřejmé, že nadpoloviční většina respondentů o snaze podniku v této oblasti ví. Nicméně vyhodnocení otevřené otázky, zda obyvatelé ví i o nějakých konkrétních aktivitách, které podnik vyvíjí, zněly odpovědi „nevím“, „neznám jejich aktivity“. Z toho lze vyvodit, že znalost obyvatel ohledně aktivit podniku na ochranu životního prostředí jsou velmi vágní.
Názor občanů na environmentální aktivity nekopíruje míru obtíží, které v důsledku činnosti podniku na respondenty působí. Lze vyvodit, že informace pro obyvatele o aktivitách na ochranu prostředí, které Deza zavádí, nejsou podávána veřejnosti v dostatečné míře a tak aby byla přístupná široké veřejnosti.

Graf č. 19 Poměr kladných a záporných odpovědí daného segmentu

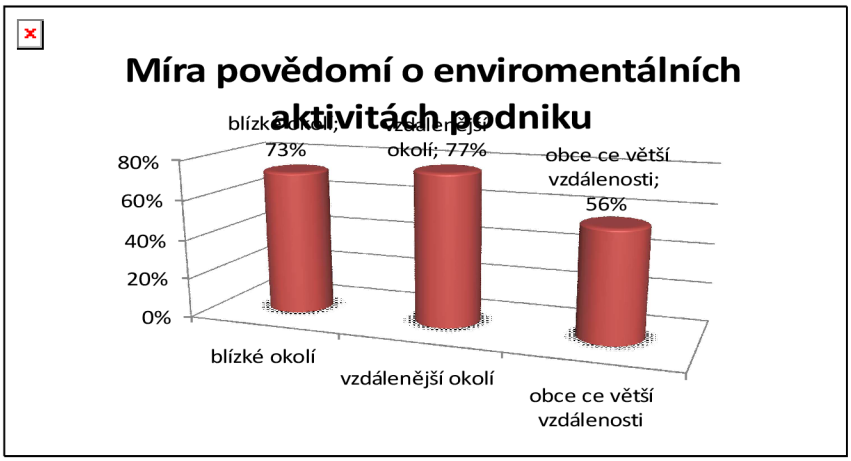

Pramen: vlastní šetření

Z hlediska výsledných odpovědí na dotazy se budeme dále zabývat pouze míněním obyvatel na ovlivnění kvality jejich života v okolí podniku a názory na zápach v okolí a také názorem dotázaných na politiku životního prostředí Dezy, jelikož se neprokázala, dle odpovědí na dotazy, žádná další omezení kvality života zdejších obyvatel.

8.4 Dotazování zástupců místní samosprávy

Při zjišťování druhů negativních dopadů činnosti podniku a jejich případných nákladů bylo zjištěno:

Dotazovaní zástupci všech zkoumaných obcí odpověděli shodně, že žádné náklady přímo související s činností podniku Deza nevynakládají.
Vedoucí pracovník životního prostředí jedné z obcí prohlásil, že nelze prokázat, respektive neexistuje žádná studie prokazující souvislost zvýšených limitů např. prašnosti, hluku apod. přímo s Dezou, protože může jít o znečištění produkovaná jinými podniky v průmyslové zóně nebo zdroje přímo v obci nebo z lokálního znečištění přímo obyvateli obce.
Rovněž shodně uvádějí zlepšení, v dřívějších letech patrného černého popílku nebo sazí, které bylo odstraněno zavedením opatření v podniku Deza.
Dotazovaní zástupci místních samospráv také ve většině případů uvádějí, že případné nápravy negativních vlivů na životní prostředí jsou zadávána k nápravě podniku Deza v rámci integrované ochrany životního prostředí, což potvrdil i vedoucí životního prostředí, představitel státní správy ve Valašském Meziříčí.
Zároveň jsem zjistila na základě monitoringu znečištění ovzduší ve zlínském kraji a Valašském Meziříčí, že zvýšené limity prašnosti a hluku lze vysvětlit převážně existencí dvou hlavních silničních tahů, procházejících městem Valašské Meziříčí a lokálními topeništi místních obyvatel[63].

8.5 Navrhovaná opatření vyplývající ze stěžejních výsledků výzkumu

Hlučnost a zápach

Z analýzy dotazníků vyplývá, že 55% dotazovaných si myslí, že podnik má vliv na kvalitu jejich života a prostředí. Nejvíce je uváděn zápach, který zmiňuje 75% respondentů. Tento zápach se podle průměrných hodnot snižuje se vzdáleností od zdroje, tedy obyvatelé žijící do 6 km od zdroje jej pociťují ve stejné míře a od 6km dále je vnímán jako slabší, podle grafu č. 13.
Hlučnost pozorovalo 7% z dotázaných a jeho intenzita byla zanedbatelná. Ale shodně také uvedli, že může být způsobena nedalekými dvěma hlavními silničními tahy.

- *Návrh opatření*

Zápach je možno eliminovat instalací zařízení, které jej bude neutralizovat. Podnik Deza s takovýmto řešením situace počítá v souvislosti s integrovaným povolením. Plánuje ekologické investice na hermetizaci v provoze naftalen a několik dílčích úprav na provoze anthracen.

63 Měření imisního zatížení města Valašské Meziříčí PM10 za rok 2011: [cit. 2012. 05. 05.]. Dostupný na WWW: <http://www.valasskemezirici.cz/doc/36350/>.

Opatření obyvatel na odstranění negativních dopadů

Snahu o odstranění negativních dopadů činnosti podniku uvedlo celkem 9% dotázaných a všichni tvrdí, že byli nuceni vyměnit okna. Do 3 km od zdroje jich bylo 7%, do 6 km to byly 2%, nad 6 km nikdo.
Náklady jsou uváděny v průměru 87 500 Kč na domácnost.

- *Návrh opatření*

Opatření, která lze navrhnout jsou totožná s předchozím návrhem na odstranění zápachu, jelikož s tímto problémem souvisí. Může souviset i s hlukem, jehož zdrojem je pravděpodobně místní komunikace.

Četnost onemocnění a velikost výdajů

Častější výskyt onemocnění uvedlo 9% respondentů, z nichž 5% pochází z oblasti do 3 km od zdroje, a po 2% ze vzdálenosti do 6 km a nad 6 km od podniku.
Měsíční výdaje na léčení 100-500 Kč na domácnost. Tyto výdaje jsou ve stejné výši, pouze jejich četnost se se vzdáleností od zdroje snižuje a to 3% v segmentu do 3 km, a po 2% v dalších dvou segmentech.
Nelze tedy potvrdit přímou úměrnost výše nákladů a vzdálenosti od zdroje.
Vzhledem k velké koncentraci různých podniků včetně Dezy, nelze ani s jistotou tvrdit, že odpovědným subjektem je přímo náš podnik, nicméně vzhledem k tomu, že pracuje s nebezpečnými a jedovatými látkami, je zde jistý předpoklad pro názory obyvatel, kteří uvedli souvislost při dotazování.
Navrhovaná opatření mohou být z oblasti dodržování a zlepšování ochrany životního prostředí v rámci integrovaného povolení, dodržování ochrany a bezpečnostních předpisů při provozu podniku tak, aby nedocházelo k únikům životu nebezpečných látek anebo k různým haváriím. Dalším opatřením by měl být pravidelný monitoring stavu okolí podniku, což je už několik let zajišťováno přímo podnikem Deza. Také je třeba, aby se podnik aktivně zapojoval do různých dobrovolných programů na ochranu životního prostředí, jako je třeba již probíhající zapojení do systému environmentálního managementu prostřednictvím ISO 14001.
Podnik by měl také lépe komunikovat s obyvateli a snažit se zjistit, zda jejich problémy mají souvislost s jeho činností a případně kompenzovat jejich náklady a odstraňovat závadný stav, který by způsobil.

Snaha podniku o ochranu životního prostředí

Názor obyvatel na aktivity podniku v ochraně životního prostředí jsou různé.
Dle vzdálenosti od zdroje 73% obyvatel si myslí, že podnik je aktivní v této oblasti.
Do 6 km od zdroje je to dokonce 77%, ale ve vzdálenosti nad 6 km je to pouze 56% dotázaných.
I zde musím konstatovat, že nelze potvrdit přímou úměrnost, tedy čím blíže podniku, tím lépe informované obyvatelstvo, protože výsledky dotazníku to nepotvrdily.

- *Návrh opatření*

Opatření pro zlepšení informovanosti obyvatel a také místní samosprávy o environmentálních aktivitách podniku by mohlo zlepšit pořádání různých setkání s občany, kde se tyto otázky budou diskutovat, dny otevřených dveří a medializace úspěchů podniku v oblasti zavádění opatření pro zlepšení stavu okolí, protože Deza již investovala mnoho finančních prostředků do renovací. Na svých www stránkách zveřejňuje pravidelně svá již zavedená opatření a

záměry pro další období, ale je potřeba oslovit širší spektrum občanů, zejména v okolí. Proto by bylo vhodné uveřejnit v tisku nebo televizi několik rozhovorů na téma environmentálních aktivit podniku, popřípadě dokument o současném stavu jak podniku tak i zlepšující se situace v oblasti emisí znečištění, kontaminace vod, popílku apod.
Další možností by bylo uspořádat například dětský den, kde by se konala i diskuse s místními obyvateli.

- *Náklady na navrhovaná opatření*

Den otevřených dveří v podniku Deza:
Odhadované náklady na den otevřených dveří včetně pohoštění a vystoupení lokálního umělce činí 250 000 Kč a více dle počtu návštěvníků a volby umělce.

Dětský den
Náklady na dětský den s různými atrakcemi, jako dětský koutek, kolotoč, nafukovací hrad a různými sportovními atrakcemi (minigolf, minibike), včetně pronájmu plochy se pohybují od cca 180 000 Kč výše.

Inzerce v tisku
Rozhovor nebo reklama by měla být jak v regionálním, tak celorepublikovém periodiku typu Hospodářské noviny a cena na půl stránky je stanoveny ve výši 89 500 Kč.

Inzerce v televizním vysílání
Opakovaná krátká reklamní upoutávka v televizním vysílání, včetně jeho vyhotovení odbornou firmou je stanovena ve výši od 4000 000 Kč.

Tvorba dokumentu o podniku Deza
Výše nákladů se na 5 ti minutové firemní video je od 45 000 Kč. Je třeba ještě připočíst čas ve vysílání.

Celkové náklady na navrhovaná opatření jsou stanoveny na cca 4 564 500 Kč. Není zde započítán poplatek za vysílací časy pro 5 ti minutový dokument pro televizní vysílání.

9 ZÁVĚR

Reverzní logistika neboli řízení zpětných toků v podniku se poprvé objevuje v 70. letech minulého století a od té doby se vyvíjí od řízení zpětných toků v dodavatelských řetězcích, jejichž náplní byly především reklamace, neprodané zásoby k orientaci na recyklace a hospodárnější využití surovin, tedy ekonomický aspekt. S růstem hospodářství vyspělých zemí a konzumního života obyvatel se začala objevovat otázka kam s odpadem, a jak ochránit přírodu a zdraví obyvatelstva před neřízeným znehodnocováním prostředí vlivem činnosti velkých podniků. Tím se dostal do popředí zájmu různých nevládních organizací, tlakem veřejného mínění i vládních organizací také ekologický a sociální aspekt reverzní logistiky, čili green logistics. Největší vlivem v této oblasti disponuje Evropská unie a nadnárodní organizace.

Na podnikovou sféru je vyvíjen tlak hned z několika stran. Různé zájmové skupiny-stakehodeři, mající různé zájmy a požadavky na podniky jsou ve svých snahách úspěšní, jelikož podniky ve snaze udržet se na trhu a být ekonomicky úspěšní musí tyto zájmové skupiny brát v úvahu při svém rozhodování o způsobech výroby, zpracování a vlivu své činností na zdraví osob i zaměstnanců.

Tato bakalářská práce se v teoretické části zabývá vývojem problematiky zpětných toků, se zaměřením na ekologický aspekt. Jsou zde shrnuty poznatky v oblasti nejen zpětných toků, ale i různé dobrovolné aktivity podniků v ochraně životního prostředí a také legislativa a výčet zákonů, které je třeba brát v úvahu. Rovněž je zde zmíněn tlak stakeholderů a jejich vliv na chování podniků, zejména místní komunita. Záměrem bylo obeznámit čtenáře s vývojem a druhem problematiky.

Mým cílem v praktické části bylo zjistit, zda komunita v blízkosti podniku Deza pociťuje nějaké dopady činnosti podniku na svůj život a zdraví a popřípadě vyčíslit náklady na jejich eliminaci a současně zjistit efektivitu komunikace podniku s místními občany, popřípadě samosprávou a navrhnout opatření, pokud budou nalezena. Pro splnění cíle jsem si stanovila dvě hypotézy, které jsem se pokusila potvrdit, popřípadě vyvrátit.

První hypotéza: *podnik Deza i přes své úsilí vynakládané v rámci komunikace ohledně své péče o životní prostředí je stále vnímán jako znečišťovatel životního prostředí a to přímo úměrně vzdálenosti členů místní komunity od podniku.*
Pro zjištění informací jsem zvolila dotazníkové šetření, ve kterém jsem se dotazovala respondentů na jejich názor v souvislosti s environmentálními aktivitami Dezy. Pro potřeby zpracování dat jsem si rozdělila obyvatele do 3 segmentů dle vzdálenosti od podniku – 3 km, do 6km a více, než 6 km od podniku. Z šetření vyplynulo: Deza se snaží o ochranu životního prostředí – souhlasí 73% dotazovaných ze segmentu obyvatel žijících do 3 km od Dezy, segment do 6 km 77% a nad 6 km od podniku souhlasilo 56% dotázaných z daného segmentu. Hypotéza se tedy potvrdila jen zčásti, tedy podnik je vnímán stále ještě jako znečišťovatel životního prostředí, i přes své prokazatelné úspěchy v zavádění technologií a opatření k zamezení úniků různých druhů nebezpečných látek, včetně sazí a kontaminace odpadních vod, a to 31% respondentů.
Hledisko přímé úměrnosti vzdálenosti místní komunity a vnímáním obyvatel jako znečišťovatele se hypotéza nepotvrdila, neboť segment nejblíže podniku vnímá jeho

environmentální aktivity jako kladné 73%, kdežto v druhém segmentu až 77%, tedy více osob. A ve třetím segmentu je to 56%, což by za jiných okolností hypotézu potvrzovalo. Nicméně je zde ještě co zlepšovat z hlediska informovanosti veřejnosti v otázkách environmentálních aktivit podniku.
Na základě navrženého postupu pro zlepšení informovanosti místních obyvatel výše zmíněnými aktivitami v médiích, by mohlo dojít ke zlepšení veřejného mínění v oblasti vnímání Dezy jako podniku uplatňujícího principy trvale udržitelného rozvoje a ochrany životního prostředí.

Druhá hypotéza: *výše nákladů na odstraňování negativních externalit produkovaných podnikem je přím úměrná vzdálenosti domácností nebo místní samosprávy od zdroje znečištění.*
Při prověřování správnosti této hypotézy jsem využila dotazník pro zjišťování nákladů obyvatel na jednotlivé externality, kterými mohou být náklady na léčení častějšího výskytu onemocnění, např. horních cest dýchacích, astma apod. nebo náklady na výměny oken, výsadba zeleně, opravy fasád aj. I zde jsem obyvatele rozdělila do segmentů dle vzdálenosti, dle výše zmíněných kriterií. Také jsem zjišťovala názory obcí, kde byl prováděn dotazníkový výzkum.
Z výsledků vyplynulo, že u určitého procenta obyvatel existují zdravotní problémy 9%, jejichž výdaje se pohybují v rozmezí 100-500 Kč měsíčně a 7% respondentů mělo náklady, které dle jejich názoru souvisely s činností podniku. Náklady jsou u všech na stejné úrovni.
Další náklady souvisely s výměnou oken, jejichž nutnost obyvatelé přičítali existenci zápachu. Jednalo se o náklady v průměrných hodnotách na domácnost 87 500 Kč. Avšak z hlediska vzdálenosti od zdroje se cena úprav snižuje. Tedy čím blíže ke zdroji, tím nižší náklady, v segmentu nad 6km nebyly uvedeny žádné výdaje.

Zástupci místních samospráv shodně uvedli, že v současnosti je situace v oblasti produkce znečištění v souvislosti s Dezou na dobré úrovni. Pro srovnání uváděli stav před cca 8-10 lety, kdy zde byl častý výskyt sazí, popílku a zápachu. Náklady neuvedl žádný dotázaný subjekt. Hypotéza se tedy nepotvrdila, neboť náklady na zdravotní péči uvedli všechny tři segmenty shodně v rozmezí 100-500 Kč měsíčně.
Náklady na výměnu oken neprokázaly přímý vztah mezi vzdáleností od podniku a jejich výší. Nicméně i zde určité náklady obyvatel existují a navrhovaná opatření by je mohla snížit, ačkoli není plně prokázáno, že je viníkem pouze Deza, i co se týká zdravotních problémů a jejich nákladů. V okolí podniku se nachází i další závody, výraznou roli hraje i existence dvou hlavních silničních tahů a již zmíněná lokální topeniště místních obyvatel.

Náklady na navrhovaná opatření, kterými by podnik mohl ovlivnit mínění obyvatel a zlepšit jejich povědomí o své činnosti jsou vyčísleny na cca 4 564 500 Kč, tato částka se v závislosti na časech inzerce nebo počtu přítomných osob na podnikových akcích může lišit. I když tato suma není zdaleka zanedbatelná, podnik si takové náklady vzhledem ke své ekonomické situaci může dovolit, zejména pokud lze předpokládat zlepšení vnímání podniku jako ochránce životního prostředí místní komunitou.
Cíle bakalářské práce bylo dosaženo, neboť na základě teoretických znalostí problematiky proběhl výzkum, který prokázal určitou existenci dopadů na život a zdraví obyvatel a nákladů na jejich odstraňování, stejně tak i byla zjištěna míra efektivnosti komunikace mezi místní komunitou a podnikem. Avšak hypotéza nebyla potvrzena, jelikož se neprokázala přímá úměrnost mezi velikostí nákladů na odstranění externalit a vzdáleností od jejich zdroje. To lze konstatovat i o první hypotéze, protože ani zde se přímá úměra zcela neprokázala.
Byly ovšem navrženy způsoby zlepšení zjištěných nedostatků.

V souvislosti s výsledky tohoto výzkumu je nutné poukázat na jedno omezení ověřování hypotézy, čímž byl velmi malý počet respondentů, jenž byli ochotni odpovídat na otázky v rámci průzkumu. Tento počet mohl i významně omezit kvalitu výzkumu a výsledky tak nelze považovat za obecně platné. Pouze naznačují některé skutečnosti, kterých by si mohl management Dezy všimnout a zapracovat do řízení i v rámci získání certifikace ISO 14001.
Dalším omezením může být již zmiňovaná vyjednávací síla obyvatel spádové oblasti, jako zkoumané skupiny stakeholderů. Ta, spolu s vědomím velmi malé až prakticky nulové vymahatelnosti náhrad i spolu s neznalostí určitých možností může vést ke zkreslení odpovědí.
Pokud si obyvatelé myslí, že neexistuje vymahatelnost těchto nákladů anebo nevědí o možnostech získání refundací, budou spíše odpovídat neurčitě na otázky týkající se vlivu dopadu činnosti podniku na jejich život. A to zejména pokud jsou na soužití s podnikem již po mnoho generací zvyklí a navíc mají rámcové povědomí, že se podnik do určité míry snaží o ochranu životního prostředí. Roli hraje i význam podniku, jako dobrého zaměstnavatele.

Seznam použité literatury

[1] De BRITO, M. P., DEKKER, R. *A framework for reverse logistics*. Econometric Institute Report EI , 2003. 29 s. ERS-2003-045-LIS.

[2] LAMBERT, D. M., STOCK, J. R., ELLRAM, L. M., *Logistika.* 1. vyd. Praha : Computer Press, 2000. 589 s. s. 574 – 575. ISBN 80-7226-221-1.

[3] ŠKAPA, R. *Reverzní logistika*. 1. vyd. Brno : Masarykova univerzita, 2005. 82 s. ISBN 80-210-3848-9.

[5] ŠKAPA, R., KLAPALOVÁ, A. *Řízení zpětných toků*.1. vyd. Brno : Masarykova univerzita, 2011. 105 s. ISBN 978-80-210-5691-6.

[6] ROGERS, D.S., TIBBEN-LEMBKE, R. S. *Going backwards: reverse logistics Trends and Practises*. Reno : University of Nevada, 1998. 281 s., s. 17. [cit. 15. 4. 2012]. Dostupný na WWW: <http:www.rlec.org/reverse.pdf>.

[7] DE BRITO, M.P. Managing reverse logistics or reversing logistics management. Erasmus Universteit Rotterdam. *ERIM Ph.D. Series Research in Management*, 2003. roč.35.

[8] LAMBERT,D.M.,STOCK,J.R.,ELLRAM,L.M. *Logistika.* přel.Nevrlá E. 1. vyd. Praha: Computer Press, 2006. 589 s. ISBN 80-251-0504-0. str. 35.

[9] LOGISTICS CLUSTER, [online], [cit. 2012-04-28], Dostupný na WWW: <http://log.logcluster.org/operational-environment/green-logistics/index.html>.

[10] DAMOHORSKÝ, M. O dobrých a špatných zprávách v ochraně životního prostředí. *České právo životního prostředí*, 2004. č.2, s. 3.

[11] KOUBSKÁ, K., HRALOVÁ, E., Společensky odpovědné podnikání jako trend a příležitost. *Centrum inovací a rozvoje* [online]. 2006, Z[cit. 2012-03-08]. Dostupný na WWW: <http://cir.cz/prirucka-csr/482649/1985622>.

[12] MOHR, L, A. WEBB, D.J. *The effects of corporate social responsibility and price on consumer responses.* The journal of Consumer Affairs 39(1). 2005. s. 121-147.

[13] KUNZ, Vilém., *Společenská odpovědnost firem*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2012. ISBN 978-80-247-3983-0. s. 20-29.

[14] *Cenia : česká informační agentura životního prostředí* [online]. 2012 [cit. 2012-03-08].Dostupný naWWW: <http://cenia.cz/_C12571B20041E945.nsf/Spid/MZPMSFGRIOAW>.

[15] *Europa: přehledy právních předpisů EU.* [online] 2012 [cit. 2012-03-08]. Dostupný na WWW:<http://europa.eu/legislation_summaries/environment/sustainable_development/l28168_en.htm>.

[16] MEZŘICKÝ, V., *Environmentální politika a udržitelný rozvoj*. 1. vyd. Praha: Portál, 2005. 207 s. ISBN 80-7367-003-8.s. 27.

[17] RODRIGUE, J. P., COMTOIS, C., SLACK, B. *The geography of transport systems*. 2. vyd. New York: Routledge, 2009. 352 s. ISBN 978-0-415-48324-7.

[18] VLČKOVÁ, J., A KOL., *Modely produkčních a odbytových bilancí pro vybrané toky odpadů v komparaci s navržením nástrojového mixu k podpoře prevence vzniku a materiálového využití odpadů.* 1. vyd., Praha : IREAS, institut pro strukturální politiku, o.p.s. 2006. 360 s. ISBN 80-86684-37-6. s. 234-243.

[19] *Ministerstvo životního prostředí* [online]. 2012 [cit. 2012- 04-16] Dostupný na WWW : <http://www.mzp.cz/cz/legislativa_eia_sei>.

[20] *Unep : Organizace spojených národů pro životní prostředí* [online]. [cit. 2012-03-14] Dostupný na WWW: <http://www.unep.fr/scp/cp/>.

[21] RŮŽIČKA, P. A kol. *Environmentální řízení měst se zaměřením na energetický management*. 1. vyd. Praha: PORSENNA o.p.s. 68 s. ISBN 978-80-254-7371-9. s. 11-

14.
[22] *ENVIROS* [online]. 2012. [cit. 2012-04-16]. Dostupné na WWW : <http://www.enviros.cz/energeticke_rizeni/monitoring_a_targeting.html>.
[23] REMTOVÁ, K., Dobrovolné environmentální aktivity. *Planeta*, 2006, roč. 14, č. 6, s. 8- 24, ISSN 1801-6898. Dostupný i na WWW : <http://http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/ $pid/MZPAPFIVNKW4/$FILE/planeta06_web.pdf>.
[24] FILDÁN, Z. *Povinnosti firem v podnikové ekologii.* 2. upravené a rozšířené vyd. Tachov: Envi group, 2008. ISBN 978-80-904215-2-3.
[25] *Envigroup : Právní předpisy ŽP* [online]. 2008, [cit. 2012-03-10]. Dostupný na WWW: <http://envigroup.cz/www/podnikova-ekologie/pravni-predpisy.html>.
[26] *Sbírka zákonů České republiky: aplikace ministerstva vnitra České republiky*. [online]. 2002 [cit. 2012-16-04]. Dostupný na WWW :<http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>.
[28] ZAJÍČEK, M., *Energie z odpadů – (zatím) nevyužitý potenciál*. Praha: Vysoká škola ekonomická, 2010. s. 22. ISBN 978-80-245-1686-8.
[29] *Europa.eu*. [online]. [cit. 2012-04-16]. Dostupný na WWW : <//http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:190:0001:0098:CS:PDF>.
[30] KUDYNOVÁ, A. Obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů. *České právo životního prostředí*, č. 13, s. 53-54. Dostupný na WWW: <http://cspzp.com>. ISSN 1213-5542.
[31] *Tuv Nord: Životní prostředí* [online]. [cit. 2012-03-10] Dostupný na WWW: <http://tuv-nord.cz/default.asp>.
[32] Veber, J., a kol. *Management kvality, environmentu a bezpečnosti práce*. Praha : Management Press, 360 s., 2006. ISBN 80-7261-14.
[33] DOBEŠ, V., a kol. *Čistší produkce jako součást systémů environmentálního managementu a auditů (EMAS).* Praha : ministersvo životního prostředí, s. 44., 1997. ISBN 80-7212-016-8.
[34] MIKOLÁŠ, J. Environmentální aspekty podnikání [online]. [cit. 2012-14-03] Dostupný na WWW:<http://www.cemc.cz/aspekty/vyber_z_clanku/EMS/dokumenty/5.pdf>.
[35] *ENVIWIKI: Normy ISO 14000* [online]. [cit. 2012-03-14] Dostupný na WWW:<http://www.enviwiki.cz/wiki/Normy_ISO_14000>.
[36] RENNINGS, K., ZWICK, T. Employment impacts of cleaner production on the firm level: empirical evidence from a survey in five European countries. *International Journal of Innovation Management*, 2002, vol. 6, č. 3, str. 319-320. ISSN 1363-9196.
[37] KULHAVÝ, V., Vliv čistší produkce na zaměstnanost v podniku. *Journal of Competitiveness,* 2010. č. 2, str. 117. Dostupné na WWW:<http://www.cjournal.cz/files/38.pdf>.
[38] SARKIS, J., a kol. Reverse Logistics and Social Sustainability. *Corporate Social Respnsibility and Enviromental Management,* 2010, č. 17, str. 337-354. Dostupné na WWW : <http://ehis.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?sid=0ed718d82350-4d6b-a70e-f9eb93d04736%40sessionmgr14&vid=2&hid=6>.
[39] ČANÍK, P., ŘEZBOVÁ, L., ZAVREL, T. *Metody a nástroje podnikatelské etiky.* Praha : Oeconomica, 2005. ISBN 80-245-0980-6.
[40] *Business Leaders Forum. O nás*. [online]. [cit.2012-05-08]. Dostupné na WWW: <http://www.blf.cz/about.htm>.
[41] BLÁHA, J., DYTRT, Z.,M *Manažerská etika*. Praha: Management Press. 2003. ISBN 80-7261-084-8.
[42] FISHER, C., LOVELL, A., *Business Ethics and Values: Individual,Corporate and International Perpectives*, Prentice Hall, vyd. 3. 2009. str. 616. ISBN 978-0-273-71616-7.

[43] TRNKOVÁ. J., *Společenská odpovědnost firem.* European Business Campaign for Corporate Social Responsibility : Business Leaders Forum, 2004. [online]. [cit. 2012-05-09.], Dostupný na WWW:<http://www.csr-online.cz/netgenium/(S(tbhs5u2d1cwuftbtzvtnf255))/Download.aspx?aligjQ+1kLzWIzV+dZHwBDz9fafT9N0e>.

[44] EPSTEIN. M. J., WISNER. P. S., Good Neighbors: Implementing Social and Environmental Strategies with the BSC. *Balanced Scorecard Report* [online]. 2001. [cit. 2012-05-09] Dostupný na WWW: <http://www.greenprof.org/wp-content/uploads/2010/02/Sustainability-Balanced-Scorecard.pdf>.

[45] Měření imisního zatížení města Valašské Meziříčí PM10 za rok 2011: [cit. 2012. 05. 05.]. Dostupný na WWW: <http://www.valasskemezirici.cz/doc/36350/>.

[46] FRANC. P., NEZHYBA. J., HEYDENREICH. C., *Když se bere společenská odpovědnost vážně*. Brno: Ekologický právní servis, 2006. vyd. 1. s.72. ISBN 80-86544-08-7. Dostupný na WWW : <http://www.eps.cz/sites/default/files/publikace/kdyz_se_bere_csr_vazne.pdf>.

Seznam grafů

Graf č. 1 Organizační struktura podniku Deza a.s. 38
Graf č. 2 Rozdělení produkce odpadu v roce 2010....40
Graf č. 3 Způsob nakládání s odpady v roce 2010....41
Graf č. 4 Výnosy podniku rok 2010....44
Graf č. 5 Vývoj produkce emisí do ovzduší Deza a.s. 44
Graf č. 6 Znečištění povrchových vod t/rok....45
Graf č. 7 Vývoj poplatků za znečišťování ovzduší....46
Graf č. 8 Vývoj poplatků u znečištění povrchových vod....46
Graf č. 9 Náhrady škod dotčeným subjektům v tis. Kč....47
Graf č. 10 Názory respondentů na vliv podniku na život obyvatel....50
Graf č.11 Kladné stanovisko respondentů o vlivu podniku na jejich život....51
Graf č. 12 Zápach v okolí bydliště....51
Graf č. 13 Existence zápachu dle vzdálenosti od zdroje....52
Graf č. 14 Průměrné hodnoty míry zápachu....52
Graf č. 15 Intenzita zápachu dle vzdálenosti od zdroje....53
Graf č. 16 Intenzita zápachu dle vzdálenosti od zdroje....53
Graf č. 17 Hlučnost....54
Graf č. 18 Intenzita hluku....54
Graf č 19 Poměr kladných a záporných odpovědí daného segmentu....56

Tabulky

Tabulka č. 1 Oblasti konceptu společenské zodpovědnosti....16
Tabulka č. 2 Příklady témat v jednotlivých oblastech společenské zodpovědnosti....17
Tabulka č. 3 Podíl opatření na odstranění neg. vlivů a výše nákladů....54
Tabulka č. 4 Výskyt onemocnění....55
Tabulka č. 5 Výdaje respondenta na lékařskou péči....55
Tabulka č. 6 Náklady na zdravotní péči z hlediska vzdálenosti od zdroje....56

Seznam příloh

Příloha č. 1 Dotazník....68
Příloha č. 2 Nebezpečné odpady s povolením pro podnik Deza a.s. 69
Příloha č. 3 Okruhy odpadů Deza a.s. 72

Příloha č. 1 Dotazník

Jmenuji se Ludmila Sanitráková, jsem studentkou MU Brno, Ekonomicko-správní fakulta a pro účely bakalářské práce provádím dotazníkovou anketu, jejímž účelem je pro podnik Deza a.s. zjistit zda obyvatelé v jeho okolí pociťují nějaké negativní dopady související s provozem podniku.

Prosím, abyste odpověděli na všechny otázky zatržením jednoho rámečku z výběru možností a v případě možnosti „jiné" vypište slovy Váš názor.

Výsledky zapsané v dotazníku jsou samozřejmě anonymní a budou využity pouze pro účely mé práce.

Velmi si vážím Vaší spolupráce a děkuji. Dotazník se týká Vaší zkušenosti coby obyvatele v sousedství průmyslové zóny.

1. Bydlíte trvale v okolí podniku Deza?

□ ano □ ne

Jestliže jste odpověděli ne, můžete uvést Vaše bydliště?

2. Jsem zaměstnancem podniku Deza a.s.?

□ ano □ ne □ člen rodiny je zaměstnancem

3. Myslíte si, že činnost podniku Deza ve Vašem okolí má na vliv na prostředí a kvalitu Vašeho života?

□ Ano □ ne □ nevím

4. Pociťujete ve Vašem okolí zápach?

□Ne □ občas □neustále

5.Zápach lze popsat jako

□ zanedbatelný □ značný □nesnesitelný

6.Obtěžuje Vás hlučnost ve Vašem okolí, související s průmyslovou zónou?

□ ano □ ne

7.Tento hluk je:

□ malý □ v normě □ obtěžující

□ natolik obtěžující, že bylo třeba problém nějak řešit

8. Zdůvodu odhlučnění / zápachu, prašnosti/ Vaší domácnosti bylo (anebo by bylo) třeba učinit tato opatření:

□ vyměnit okna za jiná □ výměna těsnění oken

□ neplánovaná obnova fasády

□ Jiná – uveďte jaká _____

9. Pokud jste nějaká opatření provedli, jaké byly přibližné náklady?

□ do 50 000kč □ 150 000 – 250 000kč

□ 50 000 – 100 000kč □ 250 000 – 350 000kč

□ 100 000 – 150 000kč □ 350 000 – 450 000kč

□ jiná částka – uveďte jaká _____

10. Pokud jste tato opatření ještě neučinili, jaké jsou Vaše přibližné odhady nákladů?

□ do 50 000kč □ 150 000 – 250 000kč

□ 50 000 – 100 000kč □ 250 000 – 350 000kč

□ 100 000 – 150 000k □ 350 000 – 450 000kč

□ jiná částka – uveďte jaká _____

11. Pozorujete častější onemocnění členů vaší rodiny?

□Ano □ ne □ nevím

Např. častější onemocnění horních cest dýchacích, astma, alergie, nespavost apod.

12. Máte jiné potíže, které nejsou uvedeny v předchozích otázkách? Uveďte jaké:

_____

13. Pokud jste v některé z předchozích dvou otázek odpověděli ano, existují nějaké výdaje spojené s léčením nebo řešením potíží/nemoci?

□ ano □ ne

14 Pokud jste odpověděli ano, jaké jsou přibližné výdaje za měsíc?

□ do 100kč □ 1000 – 1500kč

□ 100 – 500kč □ 1500 – 2000kč

□ 500 – 1000kč □ 2000 – 2500kč

□ jiná částka – uveďte její výši _____

15. Myslíte si, že se podnik Deza snaží o ochranu životního prostředí?

□ ano □ ne

Pokud ano, víte o nějakých aktivitách Dezy, pro ochranu životního prostředí? Uveďte tyto aktivity:

_____

Příloha č. 2: Seznam nebezpečných odpadů, povolených k nakládání v DEZA, a.s.

katalogové číslo odpadu	název odpadu dle vyhlášky č. 381/2001 Sb.	nakládání s odpady [1]	
		chemické výroby	energetika
05 01 03*	Kal ze dna nádrží na ropné látky	I.	I.
05 01 06*	Ropné kaly z údržby zařízení	I.	I.
05 01 08*	Jiné dehty	I.	–
05 01 09*	Kaly z ČOV v místě jeho vzniku obsahující nebezpečné látky	I.	I.
05 06 03*	Jiné dehty	I.	–
05 06 99*	Odpad druhově blíže neurčený nebo výše neuvedený (zbytky z čistící stanice cisteren)	I.	–
06 02 05*	Jiné alkálie	S	–
06 04 04*	Odpady obsahující rtuť	S	–
06 13 01*	Anorganický pesticid, činidla k impregnaci dřeva a další biocidy	S	–
06 13 02*	Upotřebené aktivní uhlí	V.	–
07 01 08*	Jiné destilační a reakční zbytky	I.	S
07 01 10*	Jiné filtrační koláče, upotřebená absorpční činidla	I.	–
07 01 11*	Kaly z čištění odpadních vod v místě jejich vzniku obsahující nebezpečné látky	I.	–
07 01 99*	Odpad druhově blíže neurčený nebo výše neuvedený (zbytky s obsahem antracenu, naftalenu, ftalanhydridu, fenolů apod.)	I.	–
08 01 11*	Odpadní barvy a laky obsahující organická rozpouštědla nebo jiné nebezpečné látky	IV.	IV.
08 01 13*	Kaly z barev nebo laků obsahující organická rozpouštědla nebo jiné nebezpečné látky	V.	–
08 01 17*	Odpady z odstraňování barev obsahující organická rozpouštědla nebo jiné nebezpečné látky	IV.	–
08 01 99*	Odpady jinak blíže neurčené (štětce, válečky)	IV.	–
08 03 12*	Odpadní tiskařské barvy s obsahem nebezpečných látek	IV.	–
08 03 14*	Kaly z tiskařských barev obsahující nebezpečné látky	S	–
08 03 16*	Odpadní leptací roztoky	S	–
08 03 17*	Odpadní tiskařský toner obsahující nebezpečné látky	IV.	IV.
08 04 09*	Odpadní lepidla a těsnící materiály obsahující organická rozpouštědla nebo jiné nebezpečné látky	IV.	–
08 04 11*	Kaly z lepidel a těsnících materiálů obsahující organická rozpouštědla nebo jiné nebezpečné látky	S	–
10 01 04*	Popílek a kotelní prach ze spalování ropných produktů	–	S
10 01 22*	Vodné kaly z čištění kotlů obsahující nebezpečné látky	–	S
12 01 12*	Upotřebené vosky a tuky	IV.	–
13 01 05*	Nechlorované emulze	II.	–
13 01 10*	Nechlorované hydraulické minerální oleje	II.	II.
13 01 11*	Syntetické minerální oleje	II.	–
13 01 12*	Snadno biologicky rozložitelné hydraulické oleje	II.	–
13 01 13*	Jiné hydraulické oleje	II.	II.
13 02 05*	Nechlorované minerální motorové, převodové a mazací oleje	II.	II.
13 02 06*	Syntetické motorové, převodové a mazací oleje	II.	–
13 02 07*	Snadno biologicky rozložitelné motorové, převodové a	II.	–

katalogové číslo odpadu	název odpadu dle vyhlášky č. 381/2001 Sb.	nakládání s odpady [1]	
		chemické výroby	energetika
	mazací oleje		
13 02 08*	Jiné motorové, převodové a mazací oleje	II.	II.
13 03 07*	Minerální nechlorované izolační a teplonosné oleje	II.	–
13 03 08*	Syntetické izolační a teplonosné oleje	II.	–
13 03 09*	Snadno biologicky rozložitelné izolační a teplonosné oleje	II.	–
13 03 10*	Jiné izolační a teplonosné oleje	II.	II.
13 05 01*	Pevný podíl z lapáků písku a z odlučovačů oleje	I.	–
13 05 02*	Kaly z odlučovačů oleje	I.	I.
13 05 03*	Kaly z lapáků nečistot	I.	–
13 05 06*	Olej z odlučovačů oleje	II.	I.
13 05 08*	Směsi odpadů z lapáků písku a z odlučovačů oleje	I.	–
13 07 01*	Topný olej a motorová nafta	–	I.
13 08 02*	Jiné emulze	–	I.
14 06 03*	Jiná rozpouštědla směsi rozpouštědel	V.	–
14 06 05*	Kaly nebo pevné odpady obsahující ostatní rozpouštědla	I.	–
15 01 01*	Papírové a lepenkové obaly (O/N)	IV.	–
15 01 02*	Plastové obaly (O/N)	IV.	–
15 01 03*	Dřevěné obaly (O/N)	IV.	–
15 01 04*	Kovové obaly (O/N)	IV.	–
15 01 10*	Obaly obsahující zbytky nebezpečných látek nebo obaly těmito látkami znečištěné	IV.	IV.
15 01 11*	Kovové obaly obsahující nebezpečnou výplňovou hmotu včetně prázdných tlakových nádob	S	–
15 02 02*	Absorpční činidla, filtrační materiály (včetně olejových filtrů jinak blíže neurčených), čistící tkaniny a ochranné oděvy znečištěné nebezpečnými látkami	IV.	IV.
16 01 21*	Nebezpečné součástky neuvedené pod čísly 16 01 07 až 16 01 11 a 16 01 13 a 16 01 14	III.	–
16 02 13*	Vyřazená zařízení obsahující nebezpečné složky neuvedené pod čísly 16 02 09 až 16 02 12	III.	–
16 02 15*	Nebezpečné složky odstraněné z vyřazených zařízení	III.	III.
16 03 03*	Anorganické odpady obsahující nebezpečné látky	V.	S
16 03 05*	Organické odpady obsahující nebezpečné látky	V.	–
16 05 06*	Laboratorní chemikálie a jejich směsi, které jsou nebo obsahují nebezpečné látky	V.	–
16 05 07*	Vyřazené anorganické chemikálie, které jsou nebo obsahují nebezpečné látky	V.	–
16 05 08*	Vyřazené organické chemikálie, které jsou nebo obsahují nebezpečné látky	V.	–
16 06 01*	Olověné akumulátory	S	S
16 07 08*	Odpady obsahující ropné látky	V.	–
16 07 09*	Odpady obsahující jiné nebezpečné látky	V.	–
16 08 02*	Upotřebené katalyzátory obsahující nebezpečné přechodné kovy nebo jejich sloučeniny	V.	–
16 08 07*	Upotřebené katalyzátory znečištěné nebezpečnými látkami	V.	–

katalogové číslo odpadu	název odpadu dle vyhlášky č. 381/2001 Sb.	nakládání s odpady [1]	
		chemické výroby	energetika
16 10 01*	Odpadní vody obsahující nebezpečné látky	–	S
16 11 05*	Vyzdívky a žáruvzdorné materiály obsahující nebezpečné složky	–	III.
17 01 06*	Směsi nebo oddělené frakce betonu, cihel, tašek a keramických výrobků obsahující nebezpečné látky	III.	III.
17 02 04*	Sklo, plasty a dřevo obsahující nebezpečné látky nebo nebezpečnými látkami znečištěné	IV.	–
17 03 01*	Asfaltové směsi obsahující dehet	III.	–
17 03 03*	Uhelný dehet a výrobky z dehtu	I.	–
17 05 03*	Zemina a kamení obsahující nebezpečné látky	III.	III.
17 05 07*	Štěrk ze železničního svršku obsahující nebezpečné látky	III.	–
17 06 01*	Izolační materiál s obsahem azbestu	III.	–
17 06 03*	Jiné izolační materiály, které jsou nebo obsahují nebezpečné látky	III.	III.
17 06 05*	Stavební materiály obsahující azbest	S	–
17 09 03*	Jiné stavební a demoliční odpady (včetně směsných stavebních a demoličních odpadů) obsahujících nebezpečné látky	III.	III.
18 01 03*	Odpady, na jejichž sběr a odstraňování jsou kladeny zvláštní požadavky s ohledem na prevenci infekce	S	–
18 02 02*	Odpady, na jejichž sběr a odstraňování jsou kladeny zvláštní požadavky s ohledem na prevenci infekce	S	–
19 01 11*	Popel a struska obsahující nebezpečné látky	III.	III.
19 01 13*	Popílek obsahující nebezpečné látky	III.	III.
19 02 04*	Upravené směsi odpadů, které obsahují nejméně jeden odpad hodnocený jako nebezpečný	I.	–
19 02 05*	Kaly z fyzikálně - chemického zpracování obsahující nebezpečné látky	I.	–
19 02 07*	Olej a koncentráty ze separace	II.	–
19 02 08*	Kapalné hořlavé odpady obsahující nebezpečné látky	II.	–
19 02 09*	Pevné hořlavé odpady obsahující nebezpečné látky	III.	–
19 02 11*	Jiné odpady obsahující nebezpečné látky	I.	–
19 08 11*	Kaly z biologického čištění odpadních vod obsahující nebezpečné látky	S	–
20 01 13*	Rozpouštědla	V.	–
20 01 17*	Fotochemikálie	V.	–
20 01 19*	Pesticidy	V.	–
20 01 21*	Zářivky a jiný odpad obsahující rtuť	S	S
20 01 33*	Baterie a akumulátory, zařazené pod čísly 16 06 01, 16 06 02 nebo 16 06 03 a netříděné baterie a akumulátory obsahující tyto baterie	S	–

[1] *Pro odpady označené „I. - V." je vydán souhlas k nakládání s nebezpečnými odpady podle § 16 odst. 3. zákona č. 185/2001 Sb. V případě, že budou využity nebo odstraněny na podnikové spalovně průmyslových odpadů, není třídění nebo oddělené shromažďování v rámci příslušného okruhu nutné (za dodržení podmínek uvedených v kapitole 8.2).*

Pro odpady označené „S" je vydán pouze souhlas k nakládání s nebezpečnými odpady podle § 16 odst. 3. zákona č. 185/2001 Sb. S nebezpečnými odpady označenými „–" je nakládání s odpady zakázáno.

Příloha č. 3: Stanovené okruhy pro společné shromažďování odpadů

ZAŘÍZENÍ SOUBORU CHEMICKÝCH VÝROB:
I. Okruh – odpadní kaly: 050103, 050106, 050108, 050109, 050603, 050699, 070108, 070110, 070111, 070199, 130501, 130502, 130503, 130508, 140605, 170303, 190204, 190205, 190211
II. Okruh – odpadní oleje, emulze a rozpouštědla: 130105, 130110, 130111, 130112, 130113, 130205, 130206, 130207, 130208, 130307, 130308, 130309, 130310, 130506, 190207, 190208
III. Okruh – pevné odpady: 160121, 160213, 160215, 170106, 170301, 170503, 170507, 170601, 170603, 170903, 190111, 190113, 190209
IV. Okruh – textilní a obalové odpady apod.: 080111, 080117, 080199, 080312, 080317, 080409, 120112, 150101, 150102, 150103, 150104, 150110, 150202, 170204
V. Okruh – odpady chemických látek: 061202, 080113, 140603, 160303, 160305, 160506, 160507, 160508, 160708, 160709, 160802, 160807, 200113, 200117, 200119
5. PROVOZ – ENERGETIKA
I. Okruh – odpadní kaly: 050103, 050106, 050109, 130502, 130506, 130701, 130802
II. Okruh – odpadní oleje: 130110, 130113, 130205, 130208, 130310
III. Okruh – pevné odpady: 160215, 161105, 170106, 170503, 170603, 170903, 190111, 190113
IV. Okruh – textilní a obalové odpady: 080111, 080317, 150110, 150202
7. PROVOZ – ORGANIK OTROKOVICE
070199, 150101, 150202, 170604